ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3902 — 1/13 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1899 — 1 ՐԱՄԱԶԱՆ 1316 — ՈՒՐԲԱԹ

درعلیه ده غلطه (آره‌ولك) غزه‌تاره‌خانه‌سی ادارهٔ‌سنه ارسال اولنور

ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK"

Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրֆ
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստային թուղթ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխարէն 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական բաժանորդներուն ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցման համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԿԱՂԱՆԴԸ ԵՒ ԿԱՂԱՆԴՋԷՔԸ

Երբ ամէն կողմ կաղանդ կը տօնուի այսօր և կաղանդջէքներ կը փոխանակուին, յարմարագոյն առիթն է բացատրել թէ ի՞նչ եղած է այս տօնին ծագումը և թէ կաղանդջէքը ո՞ր ժամանակներէ ի վեր մուտ գտած է քաղաքակիրթ ժողովուրդներու բարքերուն մէջ:

Կաղանդջէքի սովորութիւնը, հին՝ չա՛տ հին է: Հռոմայեցւոց առաջին թագաւորներուն ժամանակէն ի վեր մուտ գտած, դարէ ի դար և ժողովուրդէ ժողովուրդ անցած ու մնացած է միշտ անխափան: Առաջին կաղանդջէքը ընդունողը եղած է Տատիոս Սապինոս ցեղապետը, որուն նուիրուած է Սիթրէնեա չաստուածուհիին նուիրական անտառին աղաւնիճը (verveine). յետոյ սկսած են թուղթերու, մեղրի և արմաւներու նուէրներ, խորհրդանշան քաղցրութեան՝ զոր մարդիկ կը մաղթէին իրարու՝ գալիք տարւոյն համար: Նոյն սովորութիւնն է դեռ որ այսօր կը մնայ մեր տուներուն մէջ, ուր ընտանիքի հօր անհրաժեշտ կաղանդջէքը իր զաւակներուն՝ աւանդական պտուղներն են, նուէրն սկսելով մինչեւ նարինջը, և որոնց մէջ մեղրը, թուզը և արմաւը կը մնան միշտ, գրեթէ 25 դարու աւանդ:

Իրաւ է որ Հռոմայեցիները այդ պտուղներէն չգոհանալով, քաղաքակրթութեան զարգացման հետ՝ կաղանդջէքներու տեսակն ալ նրբացուցին, ու պտուղին յաջորդեցին արծաթն ու ոսկին, զորս նուէրընկալները աւելի անուշ կը դանէին: Նոյն բանը նաև հիմայ մեր բարքերուն մէջ: Մեր ընտանիքներէն ոմանք ա՛լ չեն բաւականանար Կաղանդի պտուղով, ու դոհաներու, արծաթ ու ոսկի զարդերու ակնկալութիւնն է մանաւանդ որ Կաղանդը հրապուրիչ կ'ընէ շատերուն համար: Կը տեսնէք որ արեւին տակ նոր բան չի կայ: Այս սովորութիւնը այնքա՛ն արմատացած է հիմա մեր մէջ, որ նուէրէ զրկուողը պարզապէս անարգուած մը կը նկատէ ինքզինքը, և ընտանիքի հայրերը՝ որոնք շատ անդամ՝ օրական հացին մուտանչութեամբը կը տառապին, ստիպուած են այսօր ընծայի համ՝ը ալ դրամ ճարել: Տիկինը չի հանդուրժեր որ ամուսինը ձեռնունայն տուն մտնէ Կաղանդի գիշերը, առանց իրեն հետ բերելու տենչացուած ապարանչանը, ու վա՛յ անոր որ չգիտնայ այս առիթիւ գոհացում տալ իր կնոջ քմահաճոյքին: Կարդացած էք Պարոնեանի այն գրուածքները, ուր սրամիտ աննման հեղինակը կը պատկերէ ներքին կեանքի իրական տեսարաններ որոնց մէջ կը տեսնէք կինը՝ իր ամուսնին կաղանդջէք չտալէն տժգոհ, որ առիթ կը գտնէ նոր կռիւներու, չարչարելու համար զայն: Արքա՞ն արդեօք նմանօրինակ տեսարաններ, երէկ գիշեր և այսօր կրկնուեցան նորէն, ու կաղանդը՝ որ սիրոյ արտայայտութեանց, բարեմաղթութեանց և ուրախութեանց օր մը ըլլալու սահմանուած է, եղաւ ոմանց համար ընտանեկան կռիւներու և դժդոհութեանց առիթ մը:

Այս տեսակէտով, փափաքելի էր արդարեւ որ կաղանդջէքի այս սովորութիւնը ստիպողական հանգամանք չունենար մեր բարքերուն մէջ, սակայն դժբաղդաբար, աւանդութիւններ կան՝ զորս անկարելի է արմատախիլ ընել: Այս նուէրները արգիլել քանիցս փորձուած է հին ատենէն ալ, բայց երբեք կարելի չէ եղած յաջողիլ: Տիբերիոսէն սկսեալ, մինչեւ քրիստոնէութեան առաջին դարերը, ուր արդիլուեցան յունվարի առաջին օրուան առթիւ տեղի ունեցած պարերն ու փոխանակուած նուէրները, ու մինչեւ 1793, այն թուականը՝ ուր ֆրանսական յատուկ օրէնք մը ուղեց ջնջել այդ սովորութիւնը Ֆրանսայի մէջ, այս փորձերը միշտ ամուլ մնացին, ու ժողովուրդը միշտ պահեց Կաղանդի առթիւ նուէր փոխանակելու սովորութիւնը:

Եւ այսօր, աշխարհի ամէն կողմը, նոյն իսկ Չինաստան, նոյն իսկ Նոր Գալէտոնիա, Կաղանդը կը տօնուի խրախճանութիւններով, հացկերոյթներով ու նուէրներով:

Թէեւ Հռոմայեցիները յունուար մէկին կը տօնէին տարեգլուխը, սակայն, պէտք չէ կարծել որ միշտ այդ թուականը եղած է տարեմուտը ամէն ազգերու մէջ: Քրիստոնէութիւնէն յետոյ, մինչեւ ԺԶ. դար, տեղ տեղ, զանազան տարեգլուխներ կային, որոնց գլխաւորն էր Զատիկը: 1563ին է որ յունուար մէկը ընդունուեցաւ իբր միօրինակ տարեգլուխ:

Գալով մեր տոմարին, յայտնի է թէ մեր Նախահայրերը, ինչպէս Հրեաներն ու Պարսիկները, իրենց սրբազան տարին գարնանամուտէն կը սկսէին, ի յիշատակ արարչագործութեան և ջրհեղեղին: Քրիստոնէութեան հաստատումէն ետքն է որ յունուար մէկը ընդունուած է մեր մէջ ալ, իբր տարեգլուխ:

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ՄԱՄԻԿՍ

Կաղանդի այս իրիկունը՝ ուր ընտանիքով տունը հաւաքուած պիտի ըլլանք վերջացող տարին թոթուելու, աչքերս ակամայ պիտի դամուին սենեակներնուս բաղմոցին՝ որուն վրայ տասերկու տարի չարունակ մամիկս տեսնելու վարժուած էի առտու իրիկուն: Իր յիշատակը՝ ամենօրեայ կեանքիս ալքերուն խառնուած, կապ մը չունի այս կաղանդին հետ, ինչպէս նաեւ ոչ մէկ տարուան կաղանդին հետ ունեցած է. այդ օրերուն, արդէն տունի հոգեբանութիւնը կը փոխուի զգալապէս, և իր տաղտկացուցիչ թաթիկներով ինչպէս նաեւ ուրիշ հազար տեսակ աննշան, բայց վերջին ծայր անտանելի սովորութիւններով տեսակ մը հանդիսաւորութեան ցրտութիւնը կը բերէ, զոր երբեք չեմ սիրած, և չի կրնար ալ սիրուիլ արդէն: Եւ ասիկա է պատճառը որ առանց այդ իրիկուններուն պայմանադրական նկարագրութեամբը զբաղելու, պիտի ուրուագծեմ իմ անուշիկ մամիկս՝ որ մեր տանը խօսուն հաւաքն էր իր տարեւոր փորձառութեամբ և մանաւանդ բողոքական պատուելիի այն ջերմեռանդ խօսուածքով, զոր կ'ուներար ընդհանրապէս տնական աւանդութիւն մը կամ հաւատալիք մը քարոզած ատեն:

* * *

Օյալը սեւ ֆոթօզը, որ իր հինգուած մազերուն վրայ քիչ մը գոյնը նետած էր թէեւ, բայց միշտ մաքրասէր կնկան մը պատկանիլը կընայիր կարդալ վրայէն, քառասունչհինգ տարի չարունակ կրեալի մը պատճառին պէս չէր բաժնուած գըլխէն, միշտ առարկայ դառնալով իր գուրգուրանքին, քանի որ ձեռքը վրայէն չէր վերցներ օրուան մէջ, ու միշտ շոկելու զբաղած էր կամ անոր ծալքերը և կամ այն սեւ ու խոշոր գլխով գնդասեղները՝ որոնք, շրջանակաձեւ եղերած էին զայն ու կը փալփլէին անոր վրայ՝ սեւ կատուի մը մութին մէջ վառող աչքերուն պէս:

Եօթանասնի մօտ տարիներուն ծերութիւնը մոխրի խաւ մըն էր ձգած շատ մը անշէջ կրակներու վրայ, որոնց աղմկիումը երեւան ելիր հանէր օրինակի համար, սէնիոտն, արեւոտ աչքեր՝ թոռմկած այտերուն կատարը, և քանը նոր մտած աղջկան մը բերնին մարգարտի չարքը՝ թմթռկած ու գունատ շրթունքին գագէն: Արիւնը պաղած էր շատոնց, և ոսկրուտ, նիհար բազուկներուն վրայ թէեւ ուժ կ'ներկային ուռած երակները՝ բայց սեղ կ'անցընէր երիտասարդի մը պէս, ու ծուխ կը ծաւէր քէյֆի համար:

Եւ իր այդ երիտասարդ ծերի կեանքը քաշքշած էր տարիներով այդ բաղմոցին անկիւնը՝ ուր աչքերս ակամայ սլիտի դամուին այս գիշեր, որովհետեւ այսօր մարդ անզգուսալ և ակամայ սլէաք մը կը զգայ ապրած տարին և անոր կապուող դէմքերը վերյուշելու: Երէկուան պէս միտքս է դեռ, Հատուկ մըն էր, բայց ո՛չ չար, անուշկեցուն ըլլար միշտ և քանի մը հատ ալ սիկառ պատրաստ քովը դտնուէր:

* * *

Բայց գիտէ՞ք, հինցած առած մը կ'ըսէ որ առանց փուչի վարդ չըլլար, և աւելի քիչ գործածուած բան մը եթէ կ'ուզէք, պիտի ըսեմ որ մարդ չէ տեսած նուռի հատիկ մը որ կուտ չունենայ: Եւ ճիշդ իմ մամիկս համար ալ կար սրտնեղիչ հանգամանք ունեցող բան մը՝ որ իր անսպառ գուարթութեան վէճ ու լուրթին վրայ սեւ գանգուր մը կը պատցնէր սակայն: Չէր սիրեր որ դեռատութիւն ընէիր իր գուշակութեանց մասին ու կը կատղէր մանաւանդ, անխորհուրդ բերնէ մը լսելով թէ ուրիշ մըն ալ կրնա՛ր գտնուիլ իրեն չափ թուղթ նայելու կարող:

Ու մենք, իր սղտիկ թոռնիկները, անոր գուարթ, անխռով և անհոգ բնաւորութեան մէջ սրտնեղութեան այդ նուրբ երակը սղղեցնելնուս գիտակից, կը սիրէինք յաճախ սոսկալի չարաճճիութեամբ մը,—օ հ, հիմա կը մեղքնամ ըրածիս,—տաս տասնչհինգ դրկից պառաւներու առնուն չարել, անոնց վարպետ թուղթ նայողներ ըլլալը երդուընալով, ինչ որ կատուին կը նմանցնէր զայն՝ որուն մարդ դիտմամբ պշին վրայ կը կոխէ:

ԹՈՌՆԻԿԸ

ԷՐԶՐՈՒՄ 1898ԻՆ

Աղթասախնամը.—Ամուսնութիւնք.—Առաջնորդական Տեղապահի առաքում.—Որբանոցներու կազմակերպութիւն.—Դպրոցի շինութիւն.—Վանքերը.—Ս. Լուսաւորչի վերանորոգում.—Տեղապահ Ս. Հօր նիւութական այցելութիւնները.—Առեւտրական հրապարակը.—Հանճարուհին ու վառելանիւթ.—Վարժարանք ու Մանկապարտեզ.—Տիկնանց ենամակութիւն.—Հոգեւորականներու երթեւեկ.—Հիւպատոսք.—Ժողովրդական տնտեսական վիճակն ու կարոտութիւնք.—Ճամբաները.—Կիլիան.—Զանազան:

ԷՐԶՐՈՒՄ, 22 դեկ.

Տարուան վերջին վայրկեաններուն, հարկ կը համարիմ յետադարձ ակնարկով մը ամփոփել Էրզրումի վիճակին գործերը Արեւելքի սիւնակներուն մէջ:

Տնտեսական տագնապներէն վերջը կազմակերպուած Աղքատախնամը՝ իր յարաձուն ջանքերով՝ իրական բարիք մը եղաւ ոչ միայն քաղաքաբնակ կարօտեալներուն, այլ և գաղթական ու պանդխտ, անցորդ ու ճամբորդ ազգայիններուն: Ս. Ծննդեան ու Ս. Զատկի առթիւ միայն 200 ոսկւոյ գումար մը յաջողեցաւ հանգանակել, և անով հոգաց անվիճելի կարօտութիւնները: Նպաստընկալներու ցանկէն դուրս չմնացին նաեւ ազգասիրի ուսանողները, որոնց՝ նոր հագուստներու հետ՝ ձրիաբար տրուեցան նաեւ գիրք ու դասական ամէն պիտոյք: Գուցէ անտես մնացին ու մոռցուեցան աւելի արգահատելի ու կարօտ ընտանիքներ, նպաստ խնդրող ու բարեհոս չունենալնուն պատճառաւ, և գուցէ ակամայ զեղծումներ իսկ գործուած ըլլան բաշխումներու ժամանակ, ինչպէս առ հասարակ դիտել կը տրուի միսիոնարական և ազգային նպաստաբաշխ մարմիններու նկատմամբ, զանազան քաղաքներէ: Ղեմամիտ ու մանրակրկիտ քննութիւններով միայն կարելի է ապացուցանել այս կարգի զեղծումներ և ոչ թէ կոյրընկալ արձագանգ ըլլալով ժողովրդային զրոյցներու, զորս յաճախ մասնաւորներ կը տարածեն այնքան անաղ նուութեամբ:

Երկու տարի առաջ կազմակերպուած այս Աղքատախնամը, օրինական համբաւութենէն վերջ, հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն, իր յաջորդին աւելի պահանջ թողլով քան պարտք: Նորընտիր աղքատախնամի անդամներն են Պ. Պ. Կարապետ Մնացականեան, Խաչատուր Նալչեան, Խաչատուր Գալգանեան, Մ. Կիւրեղ, Դաւիթ Տնկոյեան և Եդուարդ Տ. Ազարեան, որ հրաժարեցաւ: Նոր Աղքատախնամը կը յուսանք որ նո՛ր թափով ու նոր կորովով գործէ, յօդուտ կարօտեալներուն:

—Այս տարին ամուսնութեանց տեսակէտով, բաւական բեղմնաւոր եղաւ Քաղքիս և շրջակայ գիւղերու հարսնիքները 330ը կ'անցնին, բաց ի հայ-կաթոլիկներու, հայ-բողոքականներու պսակներէն և...ոչ-կրօնական ամուսնութիւններէն, որոնք, չիտակը խօսելով, մասի վրայ կը համրուին:

Այս առթիւ, խոնարհաբար, խորհուրդ կու տանք մեր կարգ մը երիտասարդներուն որ ունայն հաշիւներով իրենց ամուսնական տարիքը չանցընեն: Եթէ... կուսակրօն ու ճգնաւոր ըլլալու նպատակ չունին, լաւագոյն է 22-25 տարիքը չանցուցած՝ ամուսնանալ: Անոնք որ տարիներով հաշիւ կ'ընեն որ դրամագլուխի մը տէր ըլլան և ապա առադասը մտնեն, փորձով հաստատուած է որ յաճախ կը սխալին: Երիտասարդական չռայլ ծախքեր կ'ընեն, բաղոսի տանարին ջերմ երկրպագուներ կ'ըլլան, թղթախաղի, պիլարտայի, նարտի քովէն չեն հեռանար, յեղեղուկ սէրեր կ'ունենան, դեղձ ու շուսյտ կեանք մը կ'անցընեն, իրենց փիզիքական, բարոյական ու իմացական կարողութիւնները կ'եղծանեն ու մարդկային ողորմելի արարածներ կը դառնան: Երիտասարդ չեղած, կը ծերանան այնքան վաղահաս կերպով: Տարիները կը բոլորին ու մեր երիտասարդները նոյն անվերջանալի հաշիւներուն ու երազներուն մէջ կը գտնուին: Թող հաստատապէս համոզուին այդպիսիները թէ իրենց նոյն դիրքին մէջ գտնուող ամուսնացած երիտասարդէ մը շատ աւելի կը ծախսեն, իրենց ամուրիութեան մէջ: Թո՛ղ աշխատասէր ըլլան, հաւատ գործ մը ունենան և առանց ունայն հաշիւներու, ամուսնանան իրենց սրտի սիրածին հետ, ու պիտի տարին առաջուընէ աւելի բարեկեցիկ կերպով:

—Վիճակիս առաջնորդական աթոռը՝ երկու տարի թափուր մնալէ յետոյ, Ս. Պատրիարք Հայրը՝ իր յոյսը կարելով Պոլսոյ եպիսկոպոսներէն ու վարդապետներէն, մարտ ամսուն Արմաշի իր ձեռնասուններէն Տ. Զաւէն Ծ. Վ. Տ. Եղիայեանը դրկեց քաղաքս, իբրեւ Առաջնորդ. Տեղապահ, որ հակառակ իր երիտասարդ հասակին ու փորձառու չըլլալուն, գրեթէ ինը ամիսի վեր բաւական գոհացուցիչ կերպով կը պաշտօնավարէ և պատիւ կը բերէ Դպրեվանքին:

Տեղապահ Ս. Հայրը, առաջին օրէն, նկատելով որ օրինական ժողովներն ու խորհուրդները կազմակերպուած են արդէն, իր հոգածութիւնը նուիրեց վարժարաններուն և մասնաւորապէս քաղաքիս Կարմիր վանքին Ս. Աստուածածնայ որբանոցներուն: Պատրիարքական հրահանգին համաձայն, կազմակերպուեցան որբանոցին Հոգաբարձութիւններ, ու Տիկնանց Ենամակութիւն մը քաղքիս որբանոցին համար միայն: Տեղւոյս Ազգ. Որբանոցի Հոգաբարձութիւնը սակայն՝ շուտ յոգնելով՝ գործէ քաշուեցաւ. իր յաջորդը, Տիկնանց օժանդակ խնամակալութեան հետ, գովելի ջանքեր ցոյց կուտայ 38ի չափ մեծաւ մասամբ Պայպուրթցի, Դերջանցի և Արաբկիրցի որբերու դասավարակութեան ու խնամարկութեան համար: Ամսոյս 10ին կատարուեցաւ այս Որբանոցի անդրանիկ տարեդարձը, Տեղապահ Ս. Հօր նախագահութեան ներքեւ: Դրամական մուտքը 20,000 դրշ.էն աւելի է. որբերու պաշտպանները մեծաւ մասամբ տեղացի են, քանի մը պաշտպաններ միայն կան Տփղիսէն ու Ամերիկայի Ֆրէզնոյ քաղաքէն: Իւրաքանչիւր որբի տարեկան մօտաւոր ծախքն 5 ռուբի (=515 դրշ.):— Կարմիր-Վանքի որբերու թիւն է 35. տարեկան 180 ոսկւոյ ծախքը կը վճարուի կեդրոնի որբերուն և կարօտեալներու անտուկէն ու Պ. Կ. Եզեանցէ:

—Վաղուց զգացուած էր արդէն վարժարանի մը շինութեան պէտքը: Վարչութիւն հրամանաւ, արդի Թաղ. Խորհուրդը վերջապէս սահմանեցաւ Արծնեան վարժարանի կից շինութեան մը ձեռնարկել: Վիճակիս նախկին բարեմաշխատ Առաջնորդ և Ս. Երուսաղէմի արդի Ս. Պատրիարք Տ. Ցարութիւն Արքեպիսկոպոս Վեհապետեան, ժամանակին ստացած էր շինութեան Ֆէրմանը, յիսուն կանգուն երկայնութեամբ, 25 կանգուն լայնութեամբ և 25 կանգուն բարձրութեամբ դպրոցական շէնք մը կառուցանելու համար: Այս Ֆէրմանով՝ ազգը իրաւունք ունի ո՛չ միայն հին ու նոր շէնքերուն վրայ նոր յարկ մըն ալ բարձրացնել ի հարկին, այլ և յարակից նոր շէնքեր շինել: Նախորդ տարի Ցին, ուսանողները արդէն փոխադրուած էին նոր շէնքին մէջ, բացման պաշտօնական արարողութիւնը կատարուելէ յետոյ:

—Էրզրում ունի իր շրջականները 3 կարեւոր վանքեր — Ս. Լուսաւորիչ, որ քաղքիս արեւելեան կողմը կը գտնուի 1 ժամ հեռաւորութեամբ Կարմիր-Վանք, նոյնպէս արեւելեան կողմը՝ 3 ժամ հեռաւորութեամբ (ձիով). Խաչկայ-վանք, հիւսիսակողմը, նոյնպէս 3 ժամ հեռաւորութեամբ: Վերջինները՝ նշանաւոր եղած են դարեր առաջ, իբրեւ ուսումնավայր: Ս. Լուսաւորիչ վանքը Ունի մէկ եկեղեցի և երկու մատուռ. եկեղեցին նուիրուած է մեր բարեբարեաց Հայրապետին անուան. իսկ մատուռները կը կրեն Խոր-Վիրապ եւ Ս. Սարգիս անուանները: Հո՛ս է Սահակ-Ահարոնի գերեզմանը: Վանահայրական փոխանորդն է մօտակայ Մուսուրկայ (ըստ տեղակ. ստուգաբ. Մատուռ կայ) գիւղի քահանան: Կարմիր Վանքը մէկ եկեղեցի միայն ունի Ս. Աստուածածնայ անուան նուիրուած:

Հոս բացուած է Որբանոց մը, նախաձեռնութեամբ վանահայր Տ. Կորիւն Վ. Էլպիտրէկեանի: Մօտն է Ս. Հռիփսիմեանց ճգնարանը: Արեւմտակողմն է Խաչափայտի սարը, որ ուխտատեղի է Հայոց: Այս վանքէն քառորդ ժամ հեռաւորութեամբ կը գտնուի Հինձք գիւղը ուր, բլրի մը վրայ, կը տեսնուին Ս. Աստուածածին անունով մատուռի մը հիմնարկները: Հոս, այս բլրին վրայ, տեսիլքի մէջ, Մեծն Ներսէս տեսած է ճշդ դիմացը, արեւելակողմը, Տիրամայր Աստուածածինը, գիրկը առած Որդին Միածին, կարմիր քողք մըն ալ գլխին: Հոգելոյս հայրապետը, հետեւեալ օրը, անմիջապէս վանքի մը հիմնարկէքը կը կատարէ, անունը դնելով Կարմիր-Վանք Ս. Աստուածածին: Ինչպէս այդ քաղքին, վանքին կեդրոնը կը բարձրանայ կաթուղիկէ մը, համակ կարմրագոյն քարերով: Խաչվանքը ալ մէկ եկեղեցի ունի, հին ձեւով չինուած, ունենալով արտաքին և ներքին մուտ: Շատ հին արձանագրութիւններ և յիշատակարաններ կան այս վանքին գերեզմանատան մէջ: Հոս ալ բացուած է Որբանոց մը, նախաձեռնութեամբ վանահայր Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Տ. Սարգսեանի Ջանքերով: Այս վանքին մօտն է Սրտաձոր, Սանասարեանց ծանօթ ամարանոցը:

Ս. Լուսաւորիչ վանքը որ քայքայուած էր, եթէ ոչ ամբողջովին, գէթ կիսովին վերաշինուեցաւ Հայէսեան, Զիլինկիրեան և Սարդիսեան Տերց կոտակած 180 օսմ. ոսկիով: Նոր շէնքը գմբէթաձեւ է և սքանչաչք քարերով: Կը յուսանք թէ դպրոց մըն ալ յաջորդիկայն հոս բացուի քահանայացուները պատրաստելու նպատակաւ, որով Էրզրումի 3 վանքերուն մէջ ալ դպրոցներ հաստատուած կ'ըլլան:

—Այս ամառ Տեղապահ Ս. Հայրն սկսաւ իր հովուական այցելութեանց: Էրզրումի գաւառին, Դերջանի, Խնուսի ու Բասենի ժողովրդեան հոգեւոր կարօտութիւնները հոգաց ըստ կարելւոյն, տեղային վէճերն ու խնդիրները կարգադրեց. զանազան կուսակցութիւնները հաշտեցուց՝ տեղ տեղ ժողովներ ու խորհուրդներ կազմակերպեց. Կարելութեան սահմանին մէջ վարժարանները բանալ տուաւ ու տեղային պահանջները քիչ թէ շատ գոհացնող կրթական ծրագիրներ յանձնեց ուսուցիչներու, հարկ եղած հրահանգը տալով:

—Առեւտրական հրապարակը, ընդհանուր գիծերու մէջ գլխելով, նախորդ տարուընչ աւելի ոգեւորեալ էր: Հայ խանութպաններու և վաճառականներու թիւը որ առեւտրական տագնապներու հետեւանքով, զգալի կերպով նուազած էր, թէ՛ գաղթականներու վերադառնալովը և թէ՛ Մշեցի, Արապկիրցի, Պիթլիսցի և ուրիշ այլ գաւառացիներու հոս հաստատուելովը, հետզհետէ աւելցաւ: Զմռնանչք յիշել նաև որ, մեր թուրք հայրենակիցներն ալ, եռանդ կը ցուցնեն առուտուրի և արհեստի վերաբերմամբ: Էրզրում շրջակայ գաւառակներու հետ բաւական նշանակելի առուտուր մը ունեցաւ. ապրանքի գիները առ հասարակ մտաշնչի էին: Նահանգիս հունձքերը, թէկուզ միջակ էին, սակայն կարգ մը շահագէտ ցորենի վաճառականներու պատճառաւ, ժողովուրդը՝ իր տակնկալածէն աւելի սուղ գնով կ'ուտէ հացը: Պաճարախաղ պատճառ եղաւ՝ իւղի, պանրի և մսի թանկութեան:

Էրզրում իր շրջականները անտառ չունենալուն պատճառաւ փայտի նեղութիւն կը կրէր: Սակայն, շնորհիւ կայսերական թարեխտամ կառավարութեան, դաշտի Օլթիզի գիւղին մէջ գտնուած հանքածուխը այս տարի շահագործուելով, փայտի գինը 30 առ հարիւր ամնցաւ: Եթէ փութով աւարտի յաջողիկայն Էրզրում-Բղիլ-Բաղու խճուղին, շատ աւելի պիտի ամնայ վառելափայտը, փոխն դի, հաղորդակցութեանց դիւրութեամբ, կարելի պիտի ըլլայ Բղիլի անտառուտ գաւառակին մեծաքանակ փայտերել հոս: Էրզրումի վառելանիւթերն են բաց ի մայրի, կաղնի և կաղամախի փայտերէն, ածուխ, քարկոտ, կլտիկ (ածուխի մուրիներէն չինուած գնդիկներ) և գաղ (հաց եփելու համար):

—Ազգ. վարժարանները, Ուսումն. Խորհուրդին հոգածու ջանքերուն շնորհիւ, նորագ կազմակերպութիւն մը ստացան: Տեղային պահանջներուն գոհացում տալու նպատակաւ ուրիշ տարիներու վրայ բաժնուած նոր ծրագիր մը և մանրամասն յայտագիր մը խմբագրուեցաւ Ուսուցչական ժողովներու մէջ, որոնց կ'ատենապետէր Ազգ. վարժարաններու Ընդհ. Տեսուչ Սղիշէ էֆ. Տուրսունեան, դաստիարակութեան ժիր ու բազմաշխատ մշակը: Տեղապահ Ս. Հայրն ալ, մերթ ընդ մերթ, կը նախագահէր սոյն կրթական ժողովներուն: Վարժարանց կեդրոնացման դրութեան հետ, միշտ նկատողութեան առնուեցաւ ուսանողները դործնական կեանքի պատրաստելու, առեւտրական ու արհեստաւորական ասպարէզներու յարմարցնելու կենսական խնդիրը: Վարժուհիներու զարգացման համար հաստատուած ուսման դասընթացքը գնահատելի՝ ու իսկապէս շահեկան նորութիւն մըն էր: Դասախօսութիւնները կանոնաւորաբար կը չարունակուին: Ուրախալի է դիտել վարժուհիներու սորվելու և սորվեցնելու ջերմ մարմաջը: Քաղքիս երեսեակ Մանկապարտէզներն ալ բարւոքման ու կանոնաւորման ճամբուն մէջ կը մտնեն ստիճանաբար: Մայրական այս դպրոցներուն արդի վարիչն է Տիկին Շողակաթ Տ. Սարգսեան: Ազգ. Որբանոցի 38 ուսանողներէն 34ը կ'ուսանին Արծնեան Մայր-վարժարանին մէջ, իսկ 4ը՝ Սանասարեան դպրոցը: Այս հաստատութիւնը, իր նորանոր բարեփոխումներով, հակառակ յոռետեսներու կարծիքին, մեզ կը յուսադրէ, նախորդներէն աւելի կարող ընթացաւարտներ ընծայել ազգին: Հայ Կաթոլիկներու և Հայ Բողոքականներու վարժարանց մէջ ալ, ջանքեր չեն խնայուեր պաշտպանութիւնն ու լուսաւորչական ժողովներու: Այս վանքին մօտն է Սրտաձոր, Սանասարեանց ծանօթ ամարանոցը:

Ս. Լուսաւորիչ վանքը որ քայքայուած էր, եթէ ոչ ամբողջովին, գէթ կիսովին վերաշինուեցաւ Հայէսեան, Զիլինկիրեան և Սարդիսեան Տերց կոտակած 180 օսմ. ոսկիով: Նոր շէնքը գմբէթաձեւ է և սքանչաչք քարերով: Կը յուսանք թէ դպրոց մըն ալ յաջորդիկայն հոս բացուի քահանայացուները պատրաստելու նպատակաւ, որով Էրզրումի 3 վանքերուն մէջ ալ դպրոցներ հաստատուած կ'ըլլան:

—Այս ամառ Տեղապահ Ս. Հայրն սկսաւ իր հովուական այցելութեանց: Էրզրումի դաշտին, Դերջանի, Խնուսի ու Բասենի ժողովրդեան հոգեւոր կարօտութիւնները հոգաց ըստ կարելւոյն, տեղային վէճերն ու խնդիրները կարգադրեց. զանազան կուսակցութիւնները հաշտեցուց՝ տեղ տեղ ժողովներ ու խորհուրդներ կազմակերպեց. Կարելութեան սահմանին մէջ վարժարանները բանալ տուաւ ու տեղային պահանջները քիչ թէ շատ գոհացնող կրթական ծրագիրներ յանձնեց ուսուցիչներու, հարկ եղած հրահանգը տալով:

—Առեւտրական հրապարակը, ընդհանուր գիծերու մէջ գլխելով, նախորդ տարուընչ աւելի ոգեւորեալ էր: Հայ խանութպաններու և վաճառականներու թիւը որ առեւտրական տագնապներու հետեւանքով, զգալի կերպով նուազած էր, թէ՛ գաղթականներու վերադառնալովը և թէ՛ Մշեցի, Արապկիրցի, Պիթլիսցի և ուրիշ այլ գաւառացիներու հոս հաստատուելովը, հետզհետէ աւելցաւ: Զմռնանչք յիշել նաև որ, մեր թուրք հայրենակիցներն ալ, եռանդ կը ցուցնեն առուտուրի և արհեստի վերաբերմամբ: Էրզրում շրջակայ գաւառակներու հետ բաւական նշանակելի առուտուր մը ունեցաւ. ապրանքի գիները առ հասարակ մտաշնչի էին: Նահանգիս հունձքերը, թէկուզ միջակ էին, սակայն կարգ մը շահագէտ ցորենի վաճառականներու պատճառաւ, ժողովուրդը՝ իր տակնկալածէն աւելի սուղ գնով կ'ուտէ հացը: Պաճարախաղ պատճառ եղաւ՝ իւղի, պանրի և մսի թանկութեան:

Էրզրում իր շրջականները անտառ չունենալուն պատճառաւ փայտի նեղութիւն կը կրէր: Սակայն, շնորհիւ կայսերական թարեխտամ կառավարութեան, դաշտի Օլթիզի գիւղին մէջ գտնուած հանքածուխը այս տարի շահագործուելով, փայտի գինը 30 առ հարիւր ամնցաւ: Եթէ փութով աւարտի յաջողիկայն Էրզրում-Բղիլ-Բաղու խճուղին, շատ աւելի պիտի ամնայ վառելափայտը, փոխն դի, հաղորդակցութեանց դիւրութեամբ, կարելի պիտի ըլլայ Բղիլի անտառուտ գաւառակին մեծաքանակ փայտերել հոս: Էրզրումի վառելանիւթերն են բաց ի մայրի, կաղնի և կաղամախի փայտերէն, ածուխ, քարկոտ, կլտիկ (ածուխի մուրիներէն չինուած գնդիկներ) և գաղ (հաց եփելու համար):

—Ազգ. վարժարանները, Ուսումն. Խորհուրդին հոգածու ջանքերուն շնորհիւ, նորագ կազմակերպութիւն մը ստացան: Տեղային պահանջներուն գոհացում տալու նպատակաւ ուրիշ տարիներու վրայ բաժնուած նոր ծրագիր մը և մանրամասն յայտագիր մը խմբագրուեցաւ Ուսուցչական ժողովներու մէջ, որոնց կ'ատենապետէր Ազգ. վարժարաններու Ընդհ. Տեսուչ Սղիշէ էֆ. Տուրսունեան, դաստիարակութեան ժիր ու բազմաշխատ մշակը: Տեղապահ Ս. Հայրն ալ, մերթ ընդ մերթ, կը նախագահէր սոյն կրթական ժողովներուն: Վարժարանց կեդրոնացման դրութեան հետ, միշտ նկատողութեան առնուեցաւ ուսանողները դործնական կեանքի պատրաստելու, առեւտրական ու արհեստաւորական ասպարէզներու յարմարցնելու կենսական խնդիրը: Վարժուհիներու զարգացման համար հաստատուած ուսման դասընթացքը գնահատելի՝ ու իսկապէս շահեկան նորութիւն մըն էր: Դասախօսութիւնները կանոնաւորաբար կը չարունակուին: Ուրախալի է դիտել վարժուհիներու սորվելու և սորվեցնելու ջերմ մարմաջը: Քաղքիս երեսեակ Մանկապարտէզներն ալ բարւոքման ու կանոնաւորման ճամբուն մէջ կը մտնեն ստիճանաբար: Մայրական այս դպրոցներուն արդի վարիչն է Տիկին Շողակաթ Տ. Սարգսեան: Ազգ. Որբանոցի 38 ուսանողներէն 34ը կ'ուսանին Արծնեան Մայր-վարժարանին մէջ, իսկ 4ը՝ Սանասարեան դպրոցը: Այս հաստատութիւնը, իր նորանոր բարեփոխումներով, հակառակ յոռետեսներու կարծիքին, մեզ կը յուսադրէ, նախորդներէն աւելի կարող ընթացաւարտներ ընծայել ազգին: Հայ Կաթոլիկներու և Հայ Բողոքականներու վարժարանց մէջ ալ, ջանքեր չեն խնայուեր պաշտպանութիւնն ու լուսաւորչական-

նութիւնը, Ֆրանսերէն ու անգլերէն լեզուներուն հետ՝ սիրելի ընծայելու ուսանողներուն՝ իւրաքանչիւրը իր ըմբռնողութեան համեմատ, տոհմային կրթութեան քովէն, կամ աւելի ճիշդ՝ հեռուէն հեռու անցնելով։

—Ազգ. Որբանոցի Տիկնանց Խնամակալութենէն ալ առաջ կազմակերպուած էր աղջկանց վարժարաններու Տիկնանց Խնամակալութիւնը, իրրեւ օժանդակ Ուսումն. Խորհուրդին։ Այս վերջին Խնամակալութեան պարտքն էր աղջիկներու մաքրութեան, ձեռագործի և ձեւագիտութեան ու տնարարական ուսմանց հոգտանիլ։ Ցաւալի է տեսնել հարիւրաւոր աղքատիկ աղջիկներ, որոնք իրենց ձեռարուեստի ժամերուն, ձեռագործի նիւթերու չգոյութեան պատճառաւ, գրեթէ պարապ կը մնան։ Խնամակալութեան ազնիւ անդամուհիները լաւապէս զգալով այս պարագան կը մտածեն, կը ջանան միջոց մը գտնել։ Հայոց աղբիւրներ կը պակսին։ բարեյիշատակ Իպսիրեանցի ծանօթ կտակի տրամադրութեամբ տարեկան 60 ոսկի նպաստ տարիէ մը ի վեր յատկացած է Մշոյ աղջկանց վարժարանին։ Ըսել է կը մնան միայն հայոյթի արտասովոր միջոցները։ Կը կարծենք որ Խնամակալութիւնը եթէ հանգանակութիւն մը բանայ այս նպատակաւ քաղքիս կարող դասու ընտանիքներուն մէջ, առանց դժուարութեան պիտի յաջողի քանի մը տասնեակ ոսկի հանգանակել և իրրեւ դրամագլուխ գործածել ձեռագործի նիւթերու գնման, պատրաստութեան և վաճառահանութեան կազմակերպութեան։ Այս միջոցաւ միայն կարելի է աղքատիկ աղջիկներուն մանաւանդ կենսական արհեստ մը սորվեցնել ձրիաբար, առանց դրամագլխին դիպչելու։ Փորձով համոզուած ենք թէ աղջիկներու պատրաստած ձեռագործներու վիճակահանութենէն, ապրանքի նախնական արժէքը հանելէ վերջ, միշտ նշանակելի շահ մնայ գոյացած է, բայց ի այն դրական շահէն, զոր կ'ունենան աղջիկները ձրիաբար սորվելով առտնին, կանացի, նուրբ արուեստ մը։

—Ընդհուպ վերջանալի տարուան մէջ, քաղքիս ուղեգծով, իրենց պաշտօնատեղիները գացին Պիթլիսի Առաջ. Տեղապահ Տ. Եղիշէ Վ. Զիլինկիրեան, Զարսանճագի, Խոզատի, Մեծկերտի, Բերդակի և ապա Զէյնգանագի Տեղապահ՝ Տ. Մակար Վ. Ցովհաննէսեան, և Աղթամարի կաթողիկոսական փոխանորդի օդնական Տ. Դանիէլ Վ. Զատոյեան։ Ազգ. Առաջնորդարանը զբաղեցուցին քանի մը շաբաթ Ալաշկերտ-Պայազիտ վիճակին Տեղապահ Տ. Մարկրէ Վ. Սարգսեան և Պայազիտի Առաջն. փոխանորդ Տ. Ներսէս Ա. քահն. Քալքերունի, որոնք հոսկ ուրեմն, Տ. Զաւէն Ս. Հօր ու Խառ ժողովի միջոցաւ, իրարու հետ հաշտուելով՝ մեկնեցան քաղքէս, այն խոստմամբ թէ իրենց իրաւասութեան ու եկեղեցական կանոններու շրջանակէն դուրս չպիտի ելլեն եւ իրարու պիտի աջակցին եղբայրաբար։ Վերջին ամիսներուն այցելեցին հոս Ս. Կարապետի փոխ-վանահայր և լուսաբարապետ՝ Տ. Թադէոս Վ. Խաչատուրեան և Տ. Սրապիոն Վ., վերջինը իբրեւ նուիրակ, իսկ առաջինը իբրեւ միւռոնաբեր Մշոյ վիճակին։

—Քաղքիս մէջ 5 հիւպատոսութիւն կայ, որոնցմէ երկուքը՝ ընդհանուր (ռուսական և պարսկական)։ Անգլ. Հիւպատոս Մր. Կրէյվլի յաջորդեց վերջերս գնդապետ Մր. Մասի։ Ֆրանսական հիւպատոս՝ Պ. Ռոգիֆլիի, Հօր առաջ մեկնեցաւ ակից արձակուրդով, իսկ ամերիկեան հիւպատոսութիւնը, որ դեռ նոր հաստատուեցաւ կոյս-կառավարութենէն, կը ներկայացուի թարգման Պ. Օհանեանի միջոցաւ։ հիւպատոսը իր նորապսակ մամուին հետ կը սպասուի հոս Ամերիկայէն։

—Հանրային առողջութենէն դժգոհելու պատճառներ չունէինք մինչեւ ամսուան սկիզբները, երբ օդերու յանկարծական փոփոխութեանց պատճառաւ ու անդգուշութիւններու հետեւանքի, հիւանդութեանց և մահերու թիւն զգալաբար սկսաւ աւելնալ, մանաւանդ տղոց մէջ։

—Ժողովրդեան տնտեսական վիճակը, նախորդ տարուան հետ բաղդատելով, բաւական գոհացուցիչ է։ այսու հանդերձ կարօտութիւններ շատ կան դեռ։ Աղքատ դասակարգի անձերու գործի չգոյութիւնը և մօտակայ գաւառակներէն ու գիւղերէն հոս եկող ազգայիններու վիճակը բաւական մտահոգութիւն կը պատճառեն միշտ տեղւոյս Աղքատախնամին։

—Երկմտեայ չոր, արեւոտ կլիմայ մը վայելելէ վերջ, օդերը յանկարծ փոխուեցան։ առատ ձիւն տեղաց ամսոյս սկիզբները, սաստիկ բուք ու քամի ընելով։ Այս պահուս, ցուրտը կէրտուն, ոսկորներու մինչեւ ծուծին մէջ մտնող սաստիկ ցուրտ մը կայ։ վայ այն աղքատին որ կը համբակի կուրծք տալ այդ խիստ ցուրտին որ կը ցնցէ ենթակային ամբողջ մարմինը։ Քըխ-քըխ հազ մըն է որ կը սկսի, հարբուխը իր ամէն տեսակներով, յօդացաւը, թիֆոն, կողացաւը ալ անբաժան կըլլան այդ խեղճ էակներէն։

—Երզրումի բանուկ ու չէն խնուղիներն են Էրզրում-Տրապիզոն, Երզրում-Երզնկայ, Էրզրում-Բասէն։ կը չնորհ նաև Էրզրում-Քղի խնուղին։ լուրջ ջանքեր ցոյց կը տրուին այդ շինութիւնը փութով աւարտելու համար, թէ՛ Քղիէն և թէ քաղքէս։ Ձմրան ամբողջ տեւողութեան մէջ, կառքերուն ու սայլերուն՝ խղակներն ու սանիներն են որ կը յաջողուին։ Եզներու (խղակներու լծուած) կաբաւանները Բասենէն, իսկ ուղտերունը Պարսկաստանէն անդադրում կ'երթեւեկեն։

—Քահանայից դպրոցի, ներկայ տարւոյ մէջ կորուստ ունեցանք Տ. Պետրոս Հայրը, իսկ ուսուցչաց խումբէն Սերովբէ էֆ. Սրբիարեան, երկուքն ալ ծեր։

—Իրական սեռի արգուշարդը հետզհետէ կ'աւելնայ, մեսան կը ծաւալի, բրդի նուրբ հնրաներուն կը յաջորդեն եւրոպական մեսաքսայ գործուած քները բամբակայ ու բրդեայ գուռ կամ խառն կերպասները տեղի կու տան շերամի նրբաճաշակ ու թանկ գործուածքներուն առջեւ։ պակ մը ջեղչուած ծախքերը կը կընապատուին, ալքոյամոլութիւնը կը տարածուի մանաւանդ երիտասարդներուն մէջ։ բարքերու մեղկացումն ալ աւելի կը շեշտուի։ Ընթերցողին կը թողունք այս ընդհանուր տեսութենէն վերջ, 98րդ տարուան հաշուեկշիռը պատրաստել։

ՆՈՐԱՑԻ

ԲԱՂՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։— Լոնտոնէն կը գրեն Պերլինի լրագիրներուն։ «Անգլիոյ սպառազինութիւնները, որոնք Ֆաշոտայի խնդրին հետ սկսան, տակաւին կը շարունակեն աւելի ընդարձակ սահմանի մը մէջ։ Եւրոպայի տէրութիւնները պէտք եղած ուշադրութիւնը չեն ընծայեր այդ վիճակին։ Հոս իրերը մօտէն քննող մը չի խաբուիր։ Դեռ վերջերս պատերազմական նախարարութիւնը ռազմամթերքի մեծաքանակ յանձնարարութիւն ըրաւ Պիրմինկէմի ու Շէֆիլտի գործարաններուն։»

ՍՈՎՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ։— Զարը, ներքին գործոց նախարարութեան տեղեկագրին վրայ, որով կ'առաջարկէ օգնել տուեալ նահանգներու ժողովուրդին, հրամայեց՝ հանրային բարեգործութեան պահեստի դրամէն փոխ տալ 650 հազար ռուպլի, որ Բէրմի, Վիսթ-քայի, Ուֆայի, Օրէնպուրգի, Սամարայի և Թուլա-Խազանի նահանգաց աբքունի կալուածներու տեսուչներուն արամադրութեանը տակ պիտի դրուի։ Նոյնպէս 160 հազար ռուպլի՝ Ուֆա ու Սիմբիրսքի և 50 հազար՝ Բէնզայի նահանգներուն համար։ Պայմանագրուած է որ այդ գումարները յատկանան պետութեան անտառներու շահագործմանը և հատուցուին նոյն անտառներու հասոյթներէն։ Կայս. այս հրամանը գիւղացիներու կու տայ սովալ գաւառներու ժողովուրդին՝ իրենց եղած տեղին մէջ ստակ շահելու համար եւ միանդամայն, որոշուած ուրիշ միջոցներու հետ, առաջքը կ'առնէ սովին հետեւանք եղող անպատատ կացութեան մը։ Կարմիր Խաչի Ընկերութիւնը մինչեւ հիմա 519,955 ռուպլի հաւաքած է սովեալներուն համար և իրրեւ նպաստ 768,950 ռուպլի ղրկած է սովի տառապող նահանգները։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ։— Ֆրանսայի լրագիրները այս միջոցիս կը զբաղին Պ. Պ. սը Ս առսէի ու Պլընուայի ծրագրովը որով կ'առաջարկեն վերաքննել սահմանադրութիւնը։ Ծրագիրը գլխաւորաբար սա կէտերէն կը բաղկանայ.

Ա. Աւելցնել Հանրապետութեան նախագահին իշխանութիւնները։ Բ. 1895ի օրէնքներէն աւելի բացայայտ կերպով նախագահին իշխանութիւն տալ՝ նախարարները ընտրելու Խորհրդարանէն դուրս։ Գ. Պակսեցնել ծերակուտականներու թիւը, փոփոխել ասոնց ընտրութեան եղանակը, բայց ոչ թէ սովորական պարզ քուէարկութեամբ ընտրել տալ։ Դ. Զեղչել երեսփոխաններուն թիւը, և առանց ժողովրդական քուէարկութեան դիչելու, աւելի օրինաւոր կազմակերպութիւն մը տալ։ Ե. Աւելի կանոնաւորել Մերակոյսին ու Երեսփ. Ժողովին աշխատութիւնները։ Զ. Բարձրել օրէնքներու ոյակը, անոնց պատրաստութեան համար մասնակցութեան աւելի ընդարձակ բաժին մը տալով Պետական Խորհուրդին, և զայն հետզհետէ վարչական դատարանի մը վերածել։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Ռուսիոյ եւ Ֆրանսայի դաշնակցութեան կնքման պարագաներուն վրայ Բեռերսպուրգէն հետեւեալ նորագոյն լուրեր կը հաղորդուին Բարլիզի լրագիրներուն։

Ֆրանքեռուս դաշնակցութիւնը աւելի խաղաղական է։ Ինչպէս յայտնի է, այս դաշնակցութիւնը կնքուեցաւ՝ Պ. Թելլբօսի Ֆոն՝ Բեռերսպուրգի գտնուած միջոցին, ոչ այնչափ գիւրութեամբ։ Մուրավիէվ կոմը ու Պ. Հանոթօ չէին կրնար համաձայնիլ։ Դաշնակցութեան գրին Ա. յօդուածը սապէս կը սկսէր.— «Ներկայ դաշնագիրը նպատակ չունի ոեւէ փոփոխութիւն ընել Եւրոպայի երկրային իրաց կացութեան։» Պ. Հանոթօ չուզեց ստորագրել այս յօդուածը, ըսելով թէ Ֆրանքֆորթի դաշնագրին կրկնութիւնը պիտի ըլլայ։ Մուրավիէվ կոմը պատասխանեց թէ Զարը բնաւ պիտի չհամի սորագրելու վրիժառութեան դաշնագիր մը, վասն զի, յարեց, «՝ս իր մեծ հայրը և ոչ ալ հայրը չեն միջմտած Ֆրանքֆորթի դաշնադրութեան թէ՛ նախաբանին և թէ վերջնականին կնքման գործին։ Զարին մեծ հայրը ու հայրը, ըսաւ, համոզուած էին թէ պատերազմը Ֆրանսա հրատարակած էր և թէ Գերմանիա թէև իր ճարտարութեամբը պատերազմը գրգռած էր, սակայն ասիկա դեւանդիտական յաջողակութիւն մըն էր, որուն ոչ մէկ կառավարութիւն կրնայ միջմտել։

«Ալեքսանդր Բ.ու Ալեքսանդր Գ., յարեց կոմս Մուրավիէվ, երկուքն ալ խաղաղութեան բարեկամ էին, բայց 1875ին, երբ Գերմանիոյ զինուորական կուսակցութիւնը կ'ուզէր նորէն պատերազմել Ֆրանսայի հետ, Ալեքսանդր Բ. ի դերեւ հանեց Վիլհելմ Ա.ի ծրագիրները, առաջնորդելով Ֆրանսայի թէ առանց իր հաւանութեան թնդանօթ մը պիտի չարձակուի։ Հիմա Նիքոլա Բ. որ խաղաղութեան կայսր մըն է, բնաւ պիտի չշտապագրէ դաշնադրութիւն մը որ պիտի պարտաւորեցնէ զինքը դէն ի ձեռին միջամտել վրիժառութեան պատերազմի մէջ։ Բայց Ն. Վեհափառութիւնը պիտի չվարանի Ֆրանսայի հետ քով քովի պատերազմելու, եթէ ոեւէ սէրութիւն առնիրաւ կերպով և առանց ձեր կողմէն զգգուսած ըլլալու, յարձակի Ֆրանսայի վրայ։»

Ո՛չ կոմս Մուրավիէվ և ոչ ալ Պ. Հանոթօ չուզեցին տեղի տալ և խնդիրը անլուծելի հանգամանք մը ստացած էր, երբ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին հետ։ Այս վերջինը տեղի տուաւ ըսելով. «Անշուշտ աւելի ազէկ է որ ձեր առաջարկած յօդուածը չգտնուի դաշնագրին մէջ, բայց մենք ալ չենք կրնար երրեք հակառակ իմաստ ունեցող յօդուած մը դնել։ Եթէ այս կէտին վրայ լռութիւն պահենք, ըսել պիտի ըլլայ թէ մեր մէջ անհամաձայնութիւն մը և անվստահութիւն մը տեղի ունեցած է։ Մնաց որ, առանց դաշնագրի չենք կրնար Ֆրանսա դառնալ. ասիկա ողբալի ձախողուած մը պիտի ըլլայ որուն չենք կրնար ենթարկել ինքզինքս։»

ԱՆԳԼԻՈՅ թագուհին հրամայեց որ իր Ֆրանսա կատարելիք ուղեւորութեանը պատրաստութիւնները չարունակուին։ Ն. Վեհափառութիւնը վասահ է Ֆրանսայի ներսն պատուաւորութեանը և քաղաքավարութեանը վրայ։ Լորտ Սոլզպէրի ալ համակարծիք է թագուհիին։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԳԷՆ կը հեռագրեն թէ Բօլ Ալեքսանդրովիչ մեծ դուքսը կայս. անձնական զօրաբանակին հրամանատար կարգուեր է։

ՋՈՒԱ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ.— Բարիզի պատժական ատեանը ի բացակայութեան 100 ֆր. տուգանքի և 500 ֆր. դրամական հատուցման դատապարտեց Զոլան, ամբաստանած ըլլալուն համար Պ. Ժիւլէն թէ Զոլայի հօրը նկատմամբ կատարուած վիճաբանութեան մէջ կեղծ թուղթեր գործածած է։

ՏՐԻԵՍԹԻՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Նախարարապետ Պ. Շաոլ Տիւբիւի Երեսփ. Ժողովին մէջ յայտարարեց թէ պատրաստ է՝ Պ. Քընէ տը Պոսբրէսի հրաժարման խնդրին հարցապնդման վրայ կատարելիք վիճաբանութեանց։ Երեսփ. Ժողովը երկկսկսաւ այդ վիճաբանութիւններուն։

—Պ. տրԲոբրէսը կը շարունակէ իր հրատարակութիւնները որոնք մեծ իրարանցում առաջ կը բերեն։ Հանրային կարծիքը մոռնոգ է։

—Նախարարաց Խորհուրդը անցեալ շաբթէ շաբաթի իրիկուն, արտասովոր գումարման մը մէջ, որոշեց խստիւ քննութիւն մը կատարել՝ Պ. Քընէ տը Պոսբրէսի երեւան հանած պարագաներուն վրայ։

—Վճռաբեկ ատեանը սկսաւ լսել սպայկոյտի տեղեկութեանց դիւանին պաշտօնեաներուն վկայութիւնները։ Զորեքշաբթի օրը լսուեցաւ Լօթ հրամանատարը և Կոռիպէն դիւանապետը։ Բաթի տը Ֆլամ գնդապետն ալ երէկ պիտի ներկայանար։

—Բարիզի թերթերը այնպէս կը կարծեն թէ վճռաբեկ ատեանին որոշումը նպաստաւոր պիտի ըլլայ Տրէյֆիւսի վերադատումին։

ԾԱՑՐԱՑԵՂՆԵՐԸ.—Հռոմէն կը հեռագրեն թէ ծայրայեղներու դէմ գումարուած դեսպանախորհուրդին որոշած առաջարկութիւնները կը քննուին բոլոր կառավարութեանց կողմէ։ Հռոմի մէջ ընդհանուր համոզում կայ թէ քիչ ատենէն միջազգային պայմանագրութիւններ կնքուին՝ դեսպանախորհուրդին առաջարկութիւններուն հիման վրայ։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ.— Օթիա զօրավարին կողմէ Փիլիպպեանց բնիկներուն ուղղուած յայտարարութիւնը առանց պատասխանի չմնաց։ Մանիլայէն կիրակի օրուան թուականով կը հեռագրեն Ռիւթէրի թէ Ակուինալտօ կը բողոքէ Օթիս զօրավարին այն յայտարարութեանը դէմ որով ինքզինքը Փիլիպպեանց զինուորական կառավարիչ կը հռչակէ։ Ակուինալտօ կ'ըսէ թէ բնաւ չէ ճանչցած Ամերիկացիներու վեհապետութիւնը։ Զօրավար Մէրրիթ, Լուսոն կղզին առաջին անգամ ամերիկեան զինուոր հասնելու միջոցին, յայտարարած էր թէ Ամերիկացիները եկած էին միայն Փիլիպպեանները ազատելու։ Ուստի Ակուինալտօ յանուն Ատուծոյ կը բողոքէ ամերիկացիներուն անիրաւ միջամտութեանը դէմ։

Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը, Փիլիպպեանց մէջ ծագած դժուարութիւններուն պատճառաւ, հրամայեր է որ Բրինչէրքն, Նորթաուն և Պենկիկրքն թրնթանօթակիրները Փիլիպպեաններբերթան։ Այս վերջին նաւը արդէն ճամբայ ելած է և անցեալ կիրակի Հոնոլուլու կը գտնուէր։ Փիլիպպեանները ղրկուելիք երեք զօրագունդերէն զատ չորրորդ զօրագունդ մըն ալ նոյն արշիպելագոսը պիտի երթայ Սիւէզի ճամբով։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Սթանսարս սապէս կ'աւարտէ յօդուած մը Անգլիոյ և Ֆրանսայի յարաբերութիւններուն վրայ.

«Բոլոր աշխարհի շահուն համար անհրաժեշտ է որ ընդհանուր համաձայնութիւն մը կը գոյանայ։ Ֆրանսացիները լաւ գիտեն թէ մենք, փոխանակ զանոնք նուաստացնել ուզելու, գժգոհ ենք որ Ֆրանսայի հետ ըլլայ մեր վիճը։ Ասիկա Ֆրանսայի համար գործնական եղանակ մը պիտի ըլլայ յարգանք ցոյց տալու իր դաշնակցին՝ Ռուսիոյ, երբ զէնքնկիցութեան դեսպանախորհուրդին ներկայանայ, վստահ ըլլալով թէ կատարեալ բարեկամութիւն մը կնքած է Մեծին Բրիտանիոյ հետ։»

Ուէսթմինսթրը Կազէթ կ'ըսէ թէ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ վերջերս կատարուած բանակցութիւններու պատմութիւնը նուազ պատուաբեր է թէ՛ Լորտ Սոլզպէրիի և թէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարութեան։ «Առաջինը, կը յարէ, գործերը երեսի վրայ ձգած է, առանց բան մը նախատեսելու և առանց խնդրին պարագաներովը զբաղելու. մինչդեռ, խնդրին սկիզբները, եթէ քիչ մը հաստատամտութիւն ունենար, պիտի կրնար դիւրութեամբ կարգադրել խնդիր մը որ գժտուար եղած է, եթէ ոչ վտանգաւոր։ Գալով Պ. Հանոթոյի, կ'երեւայ թէ համոզուած ըլլալով որ կարելի է իր ուզած կերպովը վարուիլ Լորտ Սոլզպէրիի և Անգլիոյ կառավարութեան հետ, չափազանց առատութեամբ գործածած է Ֆրանսայի այն յայտարարութիւնները թէ պիտի յարգէ Մեծին Բրիտանիոյ իրաւունքները։ Թէեւ Մատակաքարի մէջ վէճի նիւթ եղած մեր շահերը այնչափ մեծ բան մը չեն, բայց սկզբունքի խնդիր մը կայ, որուն կարեւորութիւնը կը յուսանք թէ պիտի ըմբռնեն Ֆրանսացիները։»

ՋԵՆԵՎԷՅԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ.— Բեռերսպուրգէն կը գրեն երեսուշաբթի թուականով թէ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը աւարտելու վրայ է՝ ընդհանուր զէնքնկիցութեան դեսպանախորհուրդին աշխատութեան ծրագիրը, որ ամսոյս վերջերը պիտի կրնայ հաղորդել մեծ տերութեանց դեսպաններուն։ Դեսպանախորհուրդը մարտին պիտի գումարուի։

ՎԻԼՀԵԼՄ Բ. ԵՒ ՖՐԱՆՑ ԵՈՍԷՖ.— Պերլինէն կը հեռագրեն երեսուշաբթի օրուան թուականով.

Աւստրիոյ կայսեր՝ Գերմանիոյ կրընտիկներու «Ֆրանց Եոսէֆ» զօրագունդին պետ անուանելուս յիսնամեայ տարեդարձը տօնուեցաւ գոհարանական աղօթքով մը և նոյն գունդին մէկ զօրահանդէսովը։ Ներկայ գտնուեցան Վիլհելմ կայսրը, Աւստրիոյ դեսպանը և ուրիշներ։ Զօրահանդէսը կատարուած միջոցին կարդացուեցաւ Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր ինքնագիր մէկ նամակը, որով կը յայտարարէ թէ կը պանծայ այդպիսի նշանաւոր զօրագունդի մը պետը ըլլալուն համար։ Աւստրիոյ կայսրը այդ գունդին շնորհեց իր կենդանագիրը, գրչին համար ժապաւէններ և սպաներուն ու ենթասպաներուն համար ալ չքդրամներ։ Սիրալիր հեռագիրներ փոխանակուեցան երկու կայսրերուն միջեւ։ Ֆրանց Եոսէֆ վերստին յայտնեց՝ Վիլհելմ Բ.ի և անոր կայս. դերդաստանին համար տածած բուռն համակրութիւնը։ Գերմանիոյ կայսրն ալ իր յարգանքը ու համակրութիւնը յայտնեց Ֆրանց Եոսէֆի կայսեր, որ, ըսաւ, իրրեւ մարդ և զինուոր՝ բոլոր առաքինութեանց փայլուն խտացումն է։

ԺԷՔՈՒԻԹՆԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ։— Հրեաներու դաշնակցութեան Պերլինի կեդրոնական յանձնաժողովը խստիւ բողոքեց՝ կաթոլիկ կեդրոնին այն ծրագիրներուն դէմ որ կը վերաբերին ժէզուիթներու Գերմանիա վերադառնալու խնդրին։ Յանձնաժողովը պահանջեց որ գործադրութեան մէջ մնայ, կրօնական միաբանութիւններու դէմ եղած օրէնքը։ Բայց կ'ըսուի թէ ժէզուիթներու Գերմանիա վերադարձին համար նպաստաւոր որոշում մը պիտի տրուի։

ՕՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Սոֆիա իշխանուհին, որ Անգլիոյ թագուհւոյն Թոռն է, Տարեգլուխի առթիւ տասերկու անուն կորնթոսի չափ զրկեց Ն. Վեհափառութեան։ Սովորութիւն է որ Վիքթորիա թագուհին գերբատանին անդամները ամէն տարի զանազան նուէրներ կը զրկեն Տարեգլուխի սեղանին համար։

—Եորկիոս թագաւորին վիճակը շատ ազէկ է։ Ն. Վեհափառութիւն իր սենեակին մէջ կը պտտի և անցեալ օր խորհրդակցեցաւ նախարարներուն հետ։

—Ամերիկեան Էլչնա զրահաւորը Պիլէոն ժամանեց։

—Աթէնք-Բանտէլիի երկաթուղիին գիծը մարտին պիտի աւարտի։

—Անցեալ կիրակի օր Գորֆուի մէջ ուտիկանութիւնը ձերբակալեց իտալեան Ավանցի լրագրին խմբագիրը, Պ. Թրէնթա, որ իբրեւ քաղաքական յանցաւոր մատնատնուած է։ Բայց կը կարծուի թէ առատ արձակուի, վասն զի քաղաքական յանցաւորները յանձնելու համար դաշնադրութիւն չի կայ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ.—Սոֆիայէն յունուար 11 թուականով կը հեռագրեն.

Վիէննայի Էլեքտրպանք ու Պանքվէրայնի, Պէրլինի Միթէլտէօչի ու Քրէտիթ-պանքի և Բարիզի ու Հոլանտայի պանքաներուն ներկայացուցիչները Սոֆիա կը գտնուին՝ փոխառութեան պայմաններուն վրայ բանակցելու համար կառավարութեան հետ։ Ասոնք յունուար 1ին պիտի մեկնին ասկէ։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆ.—Պազէէն հեռագիր մը ծանոյց թէ Բաս Մաքոնէնէն ու Մանկաշիա ընդհարում մը ունեցած են, բայց Հռոմի մէջ այդ մասին տեղեկութիւն մը չի կայ։ Պազէէն առնուած ուրիշ լուրի մը նայելով՝ Բաս Մաքոնէնէի բանակը տակաւին կը նեղուի ուտելիքի պակասութենէ, վասն զի Թիկրէ մոնելուն տեսեր է թէ Բաս Մանկաշիայի զօրքերը աւերակ դարձուցած են այդ տեղերը։ Թշնամին ընթացքը արգիլելու կամ յապաղեցնելու նպատակով։ Այս պարագային մէջ հաւանական է որ Բաս Մաքոնէնէն ուտելիք ուզէ Հապէշստանի իտալեան գաղթավայրին կառավարութենէն, որ պիտի չկրնայ մերժել, վասն զի Մենելիք, Իտալիոյ հետ կնքուած առեւտրական դաշնագրի մը տրամադրութեանց համաձայն, իրաւունք ունի Պազէի հրապարակէն պարէն հայթայթելու։ Մենելիք՝ Զէյլայի ու Ճիպուտիի համար ալ նոյն իրաւունքները ունի, Անգլիոյ և Ֆրանսայի հետ կնքուած դաշնագրութիւններով։ Հետեւաբար Բաս Մաքոնէնէն եթէ պարէն ուզէ, բնականաբար դրամը վճարելով, իտալեան գաղթավայրին կառավարիչը պիտի չկրնայ մերժել, թէև Իտալիա կատարեալ չէզոքութիւն մը որոշած ըլլայ։

ՇՈՒԷՏ-ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ Օսկար թագաւորը, որ վերջերս պատուակալ անդամ կարգուեցաւ Բեռերսպուրգի կայս. համալսարանին, Շուէտ-Նորվէկիոյ դեսպանին միջոցաւ այդ հաստատութեան նուիրեց իր գահակալութեան 25ամեայ յոբելեանի հանդէսներուն նկարագրութիւնը պարունակող հատոր մը։ Սթոքհոլմի մէջ տպագրուած է 1898ին, կը պարունակէ պատկերներ, ուղերձներ, վկայականներ եւ չքագրամի նկարներ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԾԱԽՐԸ.— Ռուս տընտեսագէտ Պ. Պլոխ հաշիւ մը հրատարակեց թէ Եւրոպայի տէրութեանց իւրաքանչիւրին համար պատերազմը օրական ո՛րչափ ծախքի կարօտ է։ Բատ այնմ, Գերմանիոյ ծախքը պիտի ըլլայ 25 միլիոն 5 հարիւր հազար ֆր. Աւստրիոյ՝ 13 միլիոն 40 հազար և Իտալիոյ՝ 12 միլիոն 810 հազար։ Երրեակ զինակցութեան համագումար ծախքը՝ 51 միլիոն 350 հազար։ Բատնա՝ 25 միլիոն 540 հազար և Ռուսիա՝ 28 միլիոն։ Երկու դաշնակից տէրութեանց ընդհանուր ծախքը՝ 53 միլիոն 540 հազար։

ԺԱՆՏԱՄԱՏ.— Կպկաթայէն առնուած վերջին լուրերու նայելով, կասկածելի քանի մը դէպքեր պատահեր են։

ՀԱՐԱՒԱՑԻՆ ԲԵՒԵՌ.— Անգլիոյ եւ Ամերիկայի մէջ պատրաստուած բեւեռային արշաւանքներէն զատ, 1900ին ալ գերմանական արշաւանքմամբ մը հարաւային բեւեռ պիտի ուղեւորի։ Այս խումբը կը յուսայ երթալ մինչեւ հոն, ուր նաւարկութիւնը կարելի ըլլայ։ Ցեսոյ տարի մը ամբողջ պիտի կենայ օդերեւութական ուսումնասիրութիւններ կատարելու և ապա պիտի փորձէ յառաջանալ դէպ ի բեւեռը։ Այս արշաւանքմամբը պիտի կազմեն նաւային հինգ սպայ՝ տասնմեակը նաւազներով, և վեց գիտուն։

ՍՈՖԻՈՅԵՆ կը գրեն թէ տեղւոյն ռուսական ընդհ. հիւպատոս Պ. Պանմթիէվ իր կառավարութեան հրամանով անցեալ ուրբաթ Բեռերսպուրգ ուղեւորեր է։ Այս հապճեպ մեկնումին համար, ձմեռուան մէջեղը, հոս զանազան մեկնութիւններ կը տրուին։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ Բ. Դուռը գնաց տեսակցելու համար Մեծ-եպարքոսին և Ներքին գործոց նախարարին հետ, սակայն Բարձ. Խալիլ Ռիֆաթ փաշա և Մէֆմուտ փաշա այդ միջոցին բացակայ ըլլալով Բ. Դուռնէն, Ս. Պատրիարքը անոնց խորհրդականներուն և Պէյլիքճի Նասրը պէյի հետ տեսակցեցաւ։ Ցեսոյ, Ն. Սրբազնութիւնը Ոստիկանութեան պաշտօնատունը երթալով կէս ժամու չափ տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախարար Վեսմ. Շէվիգիզ պէյի հետ։

—Այս առաւօտ Նոր Տարւոյ առթիւ Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորական այցելութիւն տուին Մայր եկեղեցւոյ քահանայից դասը, Թաղ. Խորհուրդը, Դպրաց դասը, Գում-գարուի չորս թաղերու Աղքատախնամի Տնօրէն Խորհուրդը, Եէնիգարուի, Կէսպիկ-Փաշայի, Գում-գարուի դրսի քահանաները, Թաղ. Խորհուրդները, դպիրները, Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը, մայրաքաղաքիս քարոզիչներն և աւագերէցներն շատեր և ուրիշ ազգայիններ։ Ն. Սրբազնութիւնը Նոր Տարւոյ շնորհաւորութեան համար իր այցետուսը զրկեց Կրօնական և Քաղաքական ժողովոց անդամներուն, Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան և ուրիշ ծանօթ ազգայիններու։

—Ս. Պատրիարք Հայրը յառաջիկայ կիրակի առաւօտ Մայր եկեղեցւոյ մէջ դպրութեան չորս աստիճան պիտի տայ կէսդիպիշայի և Մայր եկեղեցիի Դպրաց դասուն մէջ աստիճան չունեցող դպիրներուն։ Ն. Սրբազնութիւնը յանձնարարեց Կրօնական Դիւանին որ այսուհետեւ բոլոր դպիրներուն վկայական տրուի՝ թէ դպրութեան չորս աստիճանները ընդունած են և անոնց մէկ արձանագրութիւնը գտնուի Կրօնական Դիւանին մէջ, որպէս զի աստիճան և հետեւաբար վկայական չունեցող դպիրներուն ազգելուի եկեղեցիներուն մէջ պաշտօնավարութիւնը։

—Թոփ-գարուի Թաղ. Խորհուրդը տեղւոյն եկեղեցիին վրայ ձեռնադրուելու համար երկու քահանայական ընծայացու ներկայացուցած էր, որոնց մէկին ձեռնադրութիւնը որոշուած էր Կրօնական Ժողովին։ Թաղ. Խորհուրդը միայն մէկ քահանան անբաւական ըլլալը յայտնած ըլլալով, Ս. Պատրիարքը երկուքին ալ ձեռնադրութիւնը արտօնեց և յանձնեց Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Գարբիել եպիսկոպոսին կատարել այդ երկու ընծայացուներուն ձեռնադրութիւնը։

—Պայպուրթի Ճիկրաշէն և Անտիոքայ Գէչասպ գիւղերու Թաղ. Խորհուրդները նոյն տեղերու դպրոցներուն համար դասագիրք խնդրած ըլլալով, Ս. Պատրիարքը Ուսումն. Խորհուրդին յանձնեց որպէս զի Գրենական Ցանձնաժողովին միջոցաւ գոհացում տրուի այդ խնդրանքներուն։

—Տրապիզոնէն կը գրեն մեզ դեկտ. 26 թուականով. «Այսօր, Ս. Ստեփանոսի տօնն է, և այս տօնը մասնաւոր նշանակութիւն մը ունի Տրապիզոնի Հայերուս համար, որովհետեւ բարեյիշատակ Խաճա Ստեփանոսի տօնախմբութիւնը կը կատարուի։ Եկեղեցւոյ մէջ յատկապէս պատարագ մատուցուեցաւ տեղապահ Ս. Հօր կողմէ որ օրուան տօնին առթիւ քարոզ խօսելով դրուատեց հանգուցեալ բարերարին կեանքը ու գործերը։ Եկեղեցւոյ արարողութենէն վերջը, տղոց վարժարանին մէջ գպրոցական հանդէս մը կատարուեցաւ, ի ներկայութեան եկեղեցական դասին և ժողովրդեան երկսեռ բազմութեան։ Աշակերտուհիներն ու աշակերտները ոտանաւորներ ու արձակ հատուածներ արտասանեցին և երգեր երգուեցան։ Ցեսոյ, Գաղաքական ժողովոյ անդամ Ս. Եթմէքեան Լ.Գ. պարգևային յարմար գեղեցիկ բանախօսութիւն մը ըրա

Վերջին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Եվգաֆի նախարարութեան վարչական Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Համազգային Անկելանոցին տեսուչ Սալահէտտին պէյ, որուն յաջորդեց Եվգաֆի նախարարութեան վարչական Խորհուրդին անդամ Զիհա պէյ։

—Էնկիւրիի նահանգին Ագտաղ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ճապաղլուրի նախկին գայմագամ Իսմայիլ Հագգը էֆ.։

—Իւլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ զինուորական բարձրագոյն վարժարանին գրագիտութեան ուսուցիչ Մազհար պէյի։

—Դ. կարգի Օսմանիյէ՝ Մալիէի արկղակալներէն Հաճի Ալի էֆ.ի։

—Իմթիազի ոսկի չքադրամ՝ Գըրգազանի Ֆիշէնքիանէին Ա. ուսուցիչ Ֆրուսթ փաշայի։

ՐԱՄԱԶԱՆ.— Լուսնի մահիկը երէկ գիշեր տեսնուած ըլլալով, այսօր սկսաւ Ռամազան ամիսը։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Կ. Պոլսոյ բոլոր զինուորները ամէն իրիկուն կարգաւ երթան Եըլտըզի Կայս. Պալատան մօտ գտնուած տեղը և հոն իֆթար ընեն։

—Վեհ. Սուլթանը նկատելով որ Ռամազանի մէջ կառավարական պաշտօնեաները ուշ երթալով ու կանուխ մեկնելով՝ տէրութեան ու հանրութեան գործերը յապաղումներու կ'ենթարկին, հրամայեց որ պաշտօնեաները Ռամազանի մէջ սովորական ատենէն ժամ մը միայն ուշ երթան իրենց պաշտօնատեղիները։

—Ռամազանի առթիւ Իլէմները կրօնական ընթերցուածներ պիտի կատարեն Վեհ. Սուլթանին ներկայութեանը։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած էր որ կառավարական պաշտօնեաներուն մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարելու գործողութիւնը աւարտի մինչեւ հինգշաբթի (երէկ)։ Ուստի Մալիէն, այդ հրամանին համաձայն, մինչեւ երէկ իրիկուն ամբողջացուց ամսաթոշակներու վճարումը։

—Ռամազանի մէջ զինուորներուն տրուելիք կերակուրներու և անուշեղէններու նմոյշները Կայս. Պալատ ղրկուեցան, Վեհ. Սուլթանին մատուցուելու համար։

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽ.—Ցունական տարեգլուխին առթիւ Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորութեան հեռագիրներ ուղղեց Ռուսիոյ Վեհ. կայսեր և օրթոտոքս տէրութեանց վեհապետներուն։

—Եւրոպական վեհապետներն ալ հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեցին Տարեգլուխի առթիւ Վեհ. Սուլթանին կողմէ յայտնուած շնորհաւորութեանց։

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ.— Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ Ծնունդի և Տարեգլուխի առթիւ, ըստ սովորութեան, դրամական նպաստներ ըլլան Ցունաց, Հայոց և Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարաններուն։

ՊՐՈՒՍԱՑԻ կուսակալին փոխանորդ Խալիլ պէյի համար Մոնիդիտոր կ'իմանայ թէ վերջնապէս հաստատուած է այդ պաշտօնին մէջ։

ԻՄԹԻԱԶԻ ՇԻՖԱԴԻՐԱՄ.—Իմթիազի ոսկի չքադրամ տրուեցաւ Պէշիքթաշի ոստիկանութեան գումիսէրներէն Ֆաւզ, Հալիմ ու Հիւսէին էֆ.ներու և արծաթ չքադրամ՝ Ահմէտ էֆ.ի։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատան մատրան մէջ այս առտու գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան Տարեգլխի առթիւ։ Ցեսոյ դեսպան Պ. Զինովիէվ ընդունեց ռուս գաղթականութեան շնորհաւորութիւնները։ Այս իրիկուն երեկոյթ մը պիտի տրուի դեսպանատան մէջ։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանատան մատրան մէջ ալ Տարեգլխի առթիւ այս առտու գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան։ Եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը ընդունեց հելլէն գաղթականութեան շնորհաւորութիւնները։

ՑՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը, Ս. Բարսեղի տօնին առթիւ, երէկ իրիկուն Ֆէնէրի մայր եկեղեցիին մէջ նախագահեց կրօնական արարողութիւններուն։ Ներկայ էին բոլոր սինոդականները։

Այսօր Ն. Սրբազնութիւնը կ'ընդունի Օրթոտոքս տէրութեանց դեսպաններուն ինչպէս նաեւ միւս դեսպանատանց Ա. Թարգմաններուն և յոյն հասարակութեան երեւելիներուն շնորհաւորութիւնները։

—Պ. Բէրիզլէս Զարիֆի Ցունաց Պատրիարքարանին ղրկեց երկու հարիւր օսմ. ոսկի։

—Ֆիլիպէի մետրապոլիտ Տ. Թոթիուս Ցունաց Պատրիարքարանի մատենադարանին նուիրեց փիլիսոփայութեան, գրականութեան և երաժշտութեան վերաբերեալ տասնրինը հատոր գիրք։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան գործակատար Պ. Պասթ առջի իրիկունը սեղան մը տուաւ որուն ներկայ գտնուեցան Ֆէրիտ փաշա և Ֆրանսական գաղթականութեան երեւելիները։ Պ. Պասթ յետոյ երեկոյթ մը տուաւ. ներկայ էին Սպանիոյ, Շուէտ-Նորվէկիոյ, Հոլանտայի և Ռումանիոյ դեսպանները, Ֆրանսական գաղթականութեան երեւելիները և Բերայի բարձր դասը։ Նախ նուագահանդէս մը տրուեցաւ և յետոյ սկսան պարերը որոնք տեւեցին մինչեւ գիշերուան ժամ 8½։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.— Թուրքիոյ և Պարսկաստանի միջեւ կնքուած Թղթատարական պայմանագրութեան պայմանագիրը աւարտած ըլլալով, որոշուած էր նոր մը կնքել։ Այս մասին հարկ եղած բանակցութիւնները կատարելու համար խառն յանձնաժողով մը կազմուեցաւ հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան օգնական Հոնէն էֆ.ի նախագահութեամբ։ Անդամներն են նոյն վերատեսչութեան վարչական Խորհուրդին փոխ-նախագահ Սալահէտտին պէյ ու անդամ Ֆոյոր պէյ և արտաքին թղթակցութեանց տեսուչ Մելքոն էֆ. իսկ պարսիկ կառավարութեան կողմէ Կ. Պոլսոյ դեսպանատան Ա. Թարգման Ցովհաննէս խան։

ՀԱՄԻՏԻԷ ՁՕՐԱԳՈՒՆԴ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Տէրսիմի Աշիրեթներէն Համիտիէ հետեւակազօրաց գունդեր կազմուին։

ՍԷՂԱՆԻԿի նոր կուսակալ Հաճի Հասան փաշա երէկ իրիկուն իր պաշտօնատեղին հասեր է։

ՈՍԿԵՂՋԻՐԻ ՇՈՒՏԵՆ ԻԵՐԸ.— Լուր կը տրուի թէ, կ'ըսէ Իզտամ, Ոսկեղջիւրի շոգենաւերու գործառնութեանց մէջ անկանոնութիւններ կը գործուին։ «Այդ շոգենաւերուն համար, կը յարէ, ինչպէս յայտնի է, քանի մը հարիւր հոգի կրգործածուին։ Ասոնց համար հանգստեան թոշակի անտուկ մը հաստատուած է և ամսականներէն հարիւրին հինգ վար կը գրուի այդ նպաստով։ Պաշտօնեաները տեսնելով որ այս անտուկին դրամները կը մոխուին և իրենցմէ դիմումընողներուն մերժողական պատասխան կը տրուի, աղերսագիր մը մատուցանելով ծովային նախարարութեան, խնդրեր են քննութիւն կատարել և պատասխանատուները երեւան հանել։»

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Եգիպտոսի Խեդիվ Ապպաս Հիլմի փաշայի անուանման տարեդարձին առթիւ անցեալ կիրակի Ալտինի պալատին մէջ շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան։ Խեդիվն մայրն ալ տիկիններու շնորհաւորութիւնները ընդունեց։

—Սուլտանի թնդանօթաձիգ զօրքերուն հրամանատար Լոնկ պէյ որ Գահիրէ կը գտնուէր, անցեալ շաբթու Օմտուրման գացեր է։

—Որոշուեցաւ Գասր-էլ-Նիլի զօրանոցին մէկ մասը վար առնել, հնութեանց նոր թանգարանին շրջականները ընդարձակելու համար։ Ուրիշ տեղ մը տաղաւարներ պիտի շինուին զինուորներուն համար. ծախքը 7000 ոսկի կը հաշուուի։

—Պորտէնի կայսարանին երկաթուղիի կամուրջը, Թանթայի մօտ, մասամբ փլաւ։ Անմիջապէս նորոգութեանը ձեռնարկուեցաւ։

ԱՌՈՂՋ ՊԱՀԱԿԱՆ վարչութիւնը գրեց Պասրայի քարանթինային որ ամէն պատահականութեան դէմ պատրաստ գըտնուի։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Մորոզինի մարտանաւը որ Իզմիրի նաւահանգիստը կը գտնուէր, անցեալ օր ճամբայ ելեր է անկէ։

ՍՊԱՑԱԿՈՅՏԻ գնդապետ Նավէր պէյ երէկ իրիկուն շոգեկառքով Էսքիշէհիր ուղեւորեցաւ։

ՐԷԲԻՆ գտնուող կիւսթավ Հիրցիլոանուն ճարտարագէտ մը խնդրեր է Բ. Դուռնէն որ օսմ. կառավարութեան ծառայութեանը մէջ ընդունուի։

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՍԸ ԱՆՑԱՑՏՈՅՈՒՄԸ.— Կ. Պոլսոյ անգլիական գաղթականութեան վաղեմի անդամներէն Պ. Քըմինկ կիրակիէն ի վեր անյայտացեր է։ Նոյն իրիկունը զայն տեսեր են Բերայի Եաղընը փողոցին մէջ, ուր կը բնակի, և անկէ ի վեր ք'նչ եղած ըլլալը յայտնի չէ։

ԳՆԻԱՊՆՏ ԹՐՈՄՊԻ, իտալական դեսպանատան զինուորական նախորդ կցորդը, առջի օրը Իտալիա ուղեւորեցաւ։

ԱՐԻՍԹԱՐԲԻ ՊԷՑԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ.—Վախճանեալ Արիսթարքի պէյի ժառանգորդները բողոքած էին այն կտակին դէմ որով Արիսթարքի պէյ իր հարստութիւնը կտակած է բարենպատակ հաստատութիւններու, մանաւանդ Ամէնքի մէջ երաժշտական քոնսերվատորիա մը հաստատելու համար։ Ժառանգորդներու պահանջումին վրայ, Պէրլինի օսմ. դեսպանը, գերման կառավարութեան յիշեցնելով Զ. և Է. յօդուածները այն պայմանագրութեան որ 1861ին կնքուած է Թուրքիոյ և Բրուսիոյ միջեւ, խնդրեր է որ Արիսթարքի պէյի հարստութիւնը օսմանեան կառավարութեան յանձնուի։ Գերման կառավարութիւնը պատասխաներ է թէ Արիսթարքի պէյ Վիսպատէնի մէջ մեռած և անչարժ հարստութիւն մը ունեցած ըլլալով, կտակագրով եղած ժառանգութեան մը դատերը, նոր որոշման մը համաձայն, պէտք է բրուսիական դատարաններուն առջեւ տեսնուին։ Հետեւաբար այս խնդիրը պիտի ներկայանայ Վիսպատէնի դատարանին։ Օսմ. հիւպատոսարանէն պաշտօնեայ մը ներկայ պիտի գտնուի դատավարութիւններուն։

ՇՈՒՏԵՆԱԻԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.—Թանթավիզատ Խալիտ պէյ, Մաքսուտ Սեպուհէ պէյ և վերաբնիչ ասեանին առեւտրական ճիւղին նախագահ Քոսթաքի էֆ. երկի Ծովային պաշտօնատունը հրաւիրուեցան, ուր խորհրդակցութիւններ կատարուեցան Սէյտանիկի ծովածոցին մէջ շոգենաւեր բանեցնելու համար հարկ եղած դրամագլուխը հայթայթելու խնդրին և պայմանագրութեան ու յանձնառութեան գրին պարունակութեանցը վրայ։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ եթէ ճիթատանները, այգիներ և թուզի ծառեր անձնական թշնամութեան հետեւանօք քանդուին և հեղինակը երեւան չհանուի, գիւղացիները հաւաքաբար պիտի հատուցանեն եղած վնասը։

ԽԱՐԲԵՐԴ, նոր կարգագրութեան մը համաձայն, պահեստի զօրքերու կիսաբաժնին կեդրոն եղած ըլլալով, այդ կիսաբաժնին հրամանատար կարգուեցաւ Բիզէի պահեստի կիսաբաժնին հրամանատար Իզզէթ փաշա որ վերջերս Խարբերդ ժամանեց։

ԲԱԼՈՒԻ մէջ կառավարական պաշտօնատուն մը կառուցուեր է, քսաներեք սենեակով։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ անցեալ շաբթուան տեղատարափ անձրեւներուն հետեւանքով Ալաշէհրի ու Սալիհլուի կողմը գետակները յորդելով արտերը ողողեր են։ Արտերը ցեխով լեցուած ըլլալով, երկրագործները չեն կրնար աշխատիլ։

—Խոտերը դեռ հասած չըլլալով, ձագ բերած ոչխարները չեն կրնար գառնուկները սնուցանել, որով բաւական կորուստ կը պատահի։

ԱՆԻԼԻՈՅ դեսպանը առջի օրը Թարալիա գնաց և ձիով պտոյտ մը կատարելով իրիկուան Բերա դարձաւ։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ֆրանսական հիւպատոս Պ. Ռոքֆէլրիկ երէկ Իզմիր գնաց։

1899 ՏԱՐԻՆ.—Կարգ մը գուշակներ շատ երջանիկ տարի մը կը համարին 1899ը վասն զի 9 թիւը շատ կը պարունակէ։ 1899ի առաջին թիւերը եթէ դուսմարուին։ ամբողջովին 999 կ'ըլլայ, ասոնք ալ եթէ գումարուին 27 թիւը առաջ կու գայ։ այս երկու թիւին գումարն ալ 9 կ'ըլլայ։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարար Ապտուրրահման փաշա հիւանդ ըլլալով երկու օրէ ի վեր իր պաշտօնատեղին չերթար։

ԱՐՃԷՆԵՆ (Վան) կը գրեն թէ երկու շաբաթէ ի վեր ձիւն կը տեղայ։

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ամրութիւնները, կ'ըսէ Սեւերեթ, թնդանօթաձգութեան փորձեր կը կատարեն։ Ապտուրրահման և Մազհար փաշաները Մէհմիտիէ ամրոցը (ասիական եղերք) գացեր են փորձերը վարելու։

ԱԼԱՇԿԵՐԹԻՆ.—Ճումաի Պալայէն կը գրեն թէ Նէվրէքոպցի Թոտոր անուն աւազակ մը որ հինգ տարի առաջ ասպատակութիւններ ըրած էր, վերջերս հագուստը փոխելով Պուլկարիայէն այս կողմը անցնելու պահուն, ձերբակալուեր է։ Աւազակը իր ոճիրները խոստովանած ըլլալով, դատական պաշտօնեաներուն յանձնուեր է։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ նախնական դատարանը երէկ մէկ շաբաթուան բանտարկութեան ու դատական ծախքերու վճարման դատապարտեց Սկիւտարի կանանց բանտին պահապան Սիչէ անուն կինը որ ոստիկան Իսմիլ էֆ.ի նկատմամբ անվայել խօսքեր ըրած էր։

ԱՐԿԱԾ ՍԸ.—Կայս. Պալատան բժիշկ Իսմէթ փաշա երէկ կառքով Ղալաթիոյ քարափէն անցնելու պահուն, ձիերէն մին գետինը ինկաւ. չորս կողմէն օգնութեան փութալով վեր առնել ուզեցին, բայց ձին խրտչելով սկսաւ դէպի ծով քշել կառքը։ Նաւահանգիստի պաշտօնեայ մը աշխատեցաւ կառքը կեցնելու, և չյաջողելով ձին ծովը ինկաւ, բայց հանեցին. Իսմէթ փաշա անվտանգ ազատեցաւ այս արկածէն։

ԱՀՌԵԼԻ ԿԵՐԱԿՈՒՐ ՄԸ.— Դահիրէի Էլ Ապպար լրագիրը կը պատմէ այնչափ ահռելի ոճիր մը որուն կարելի չէ հաւատալ։ Զակազիկէն բնիկ մը, այրի և երկու փոքր զաւակ տէր, նորէն ամուսնացեր և կնոջը յանձնարարեր է որ լաւ խնամէ իր զաւակները։ Բայց կինը չէ համակերպեր այդ փոքրիկներուն և այնչափ կ'ատէ եղեր զանոնք, որ օր մը երկուքն ալ մորթեր, միսերնին կտոր կտոր ըրեր և յետոյ եփելով հրամցուցեր է էրկանը, որ առանց գիտնալու թէ իր զաւակներուն միսն է, ամենայն հանգարտութեամբ կերեր է։ Այս հրէշ կինը ձերբակալուեր է։

ԽԱՐԲԵՐԻՆ կը գրեն թէ խիստ ձմեռ մը սկսած է հոն և թէ ճամբաներու վրայ, տեղացող ձիւնին սառոյցութենէն, քանի մը հոգի սառեր են։

ՕՏԵՈՆԻ ԹԱՏՐՈՆԸ

Երէկ դիշեր, Ֆրանսական օբէոէթի խումբը Օտէոնի թատրոնին մէջ ներկայացուց Orpheé aux Enfersի մէկ արարուածը և La Petite Mariéeի երկու արարածները։ Թէեւ ծանուցուած էր որ այս ներկայացումը վերջինը պիտի ըլլար, սակայն ընդհանուր խնդրանքին վրայ, Խումբին վարիչը որոշած է չորս ներկայացումներ ալ տալ, այս դիշեր, վաղը դիշեր, կիրակի ցորեկ (դեղջեալ դիներով) և կիրակի գիշեր։ Այս գիշեր պիտի ներկայացուի La poupée։

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4տդ երեսը

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ
Տ.ԲՐ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
Դրուատեալ եւ յանձնարարեալ
ՌՈՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԷն
Կարեւոր գործ ամէն մարդու համար
ԳԻՆ 25 ՂՐՇ.
Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով. կեդրոնատեղին է Պէրպէրեան Տպարան (Էսկի Զապթիէ ճատտէսի թիւ 61)։ կեդրոնատեղին ղրկուած 25 ղրշ. թղթատարական փուլի կամ հինգուկէս ֆր. նոց մանցաքսքի փոխարէն կը ստացուի թղթատարով մէկ օրինակ։
Վարժարանաց և մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։
228 9—10

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒՍ.

Աւստրիոյ թերթերէն, 11 Յնվր. 1899

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ արտաքին քաղաքականութեան վրայ հետեւեալները ըսած է, Բայսմարկի նորընտիր նախագահը իր ներկայութեան ընդունած միջոցին. «Գերմանական սահմանագծին վրայ ռուսական զօրագունդերու հաւաքումը զուրկ է բոլորովին քաղաքական ոեւէ նշանակութենէ։ Ֆրանսայի, Ռուսիոյ և Անգլիոյ յարաբերութիւններուն գալով, Ֆաշոտայի խնդրին համար Անգլիա այն պատճառաւ այդքան բուռն ձեւ մը տուաւ, որպէս զի հասկնայ թէ ինքը Ֆրանսայի դէմ ո՛րչափ կրնայ յառաջ երթալ առանց Ռուսիան գրգռած ըլլալու։ Իր այս փորձին մէջ գոհ ըլլալու բոլոր պատճառները ունեցաւ։ Նոյն իսկ Ֆաշոտայի խնդրին առթիւ ամէնէն աւելի հասկցուեցաւ որ Ֆրանսայի և Ռուսիոյ յարաբերութիւնները կարծուածին չափ սերտ չեն։ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ չփոթութիւններու ծագումը պատճառ մը չէ Գերմանիոյ համար իր անդորրութիւնը վրդովելու։ Իրրեւ երրորդ մը մենք անտարբերութեամբ կրնայինք հանդիսատես ըլլալ եթէ այս երկու պետութիւններուն միջեւ չփոթութիւններ յառաջ գային։»

ՇՍՅՐ. ԱՐԵՒԵԼՔ.— Ֆիլատելֆիայէն Թայմսին կը հեռագրեն. Բէքինի ամերիկեան դեսպանը կը հեռագրէ իր կառավարութեան թէ չինական կառավարութիւնը անգլիական և ամերիկեան դեսպաններուն, Շանկայի մէջ Ֆրանսացիներուն տրուած նոր արտօնութիւններուն դէմ բողոքած ըլլալուն հետեւանքով, ետ առած է իր այդ մասին տուած որոշումները։

—Վոլֆի գործակալութիւնը կը հեռագրէ Շանկայէն. Բէքինի Ֆրանսական դեսպանը ետ առած է իր՝ Շանկայի մէջ գտնուած Ֆրանսացիներուն նոր արտօնութիւններ տրուելու պահանջումը։

—Թայմզ Ֆրանսացիներու Շանկայի մէջ ըրած պահանջումներուն մէջ չյաջողելուն առթիւ կը գրէ։ «Եթէ Ֆրանսա Շանկայի իր քաղաքականութեան մէջ չյաջողեցաւ, միւս բոլոր ազգերը լիովին գոհացնելու հանգամանք մը չունի դեռ»։ Թայմզ յոյս կը յայտնէ թէ Գերմանիա և Ճապոն Անգլիոյ միանալով այս խնդրին ցանկալի վերջ մը պիտի տրուի։

«ՆԻՒ ԵՈՐՔ ՀԷՐԷԼԴ» Հռոմէն հեռագիր մը կը հրատարակէ թէ ամերիկեան արքեպիսկոպոս Քին՝ Փիլիպպէականներու պապական պատուիրակ նշանակուած է։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՏԱՐՕՐԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Գերման թերթ մը կ'իմանայ թէ ամերիկացի հրատարակիչ մը 5000 տոլարի չէք մը ղրկեր է Գերմանիոյ կայսեր, խնդրելով որ յօդուած մը ղրկէ իրեն թէ ի՞նչ է իր կարծիքը սպանեւամերիկեան վերջին պատերազմին վրայ։ Այդ չէքը անմիջապէս ետ ղրկուեր է Ուաշինկթընի դեսպանին միջոցաւ, պատասխանուելով որ Գերմանիոյ կայսրը ո՛չ ժամանակ և ո՛չ ալ փափաք ունի խմբագիր ըլլալու։

Հեռագիր

ԲԱՐԻԶ, 12 յունուար.— Պ. Քընէ տր Պոռբրէռ յայտարարութիւն մը հրատարակեց կարծիք յայտնելով որ Տրէյֆիւսի գործը փակուի, որպէս զի վճռաբեկ ատեանին կողմէ կասկածելի որոշում չտրուի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Տէյլի Թելեկրաֆ կ'ըսէ թէ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ ապագային եթէ անհամաձայնութիւն մը ծագի, Ռուսիա՝ Ֆրանսայի նպաստաւոր պիտի ելլայ և կարելի ալ է որ միջամտէ։

ՊՈՄՊԷՅ.—Ամիր Սանիստանի էմիրը Սապուրրահման խան ծանրապէս հիւանդ է։

ՀԱՎԱՆԱ.—Սպանիական բոլոր հիւանդ զինուորները շոգենաւ դրուեցան Սպանիա զրկուելու համար։ Հաւանայի մէջ սպանիական ոչ մէկ զինուոր մնացած է։

SANTAL MIDY
Մէդոյի Սանթալին փայտը լաւ տեսակ իսկութիւն մը տալով, Ճաւայի, Մատրասի կամ Աւստրալիոյ իսկութիւններէն տասն անգամ աւելի կ'արժէ։ Ասի բաւական է բացատրելու Սանթալ Միտիի համբաւը, երիտասարդութեան ախտերը բուժելու մասին, վասն զի Միզօրի ռահանին փայտին դուտ թորումն է։ Իրը երաշխաւորութիւն, Միտի անունը փնտռել ամէն մէկ դեղահատի վրայ։

ՀԱԴՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱՓԻ ՎՐԱՑ
Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ Ռ. ՄՂԲԵՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Կ. Պոլիս. Սապմանի համար Թոփքապի խան Ա. յարկ թիւ 18, 20, 22, 24 վճռաբանութիւններ.
Մթերանոցիս մէջ եղանակին յարմար ամէն տեսակ նորաձեւութեամբ պատրաստուած հագուստներ և կերպասներ կը գտնուին, աժան, տոկուն, լաւ ու ճաշակաւոր, որոնք Եւրոպայի մէջ պատրաստուած հագուստներէն աւելի նուրբ և ազնիւ ըլլալով ուրիշ վաճառատուներէ 20 առ % պակաս և գոհացուցիչ են։
Կը խնդրուի արգոյ հասարակութիւնէն որ հաճին մեր վաճառատունը այցելել և ստուգել որ Պոլսոյ և Ղալաթիոյ տուներուն հետ մրցելու կիճակին մէջ է։
Կանանց համար չարխերներ ալ կը գրանուին։ Կիրակի օրերը բաց է։
23 ԳԻՆ ՈՐՈՇ 71—150

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ
1 Յունուար 1899
Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 765.
Չերմաչափ 8.
Օդը ամպոտ։
Կեսօր.— Ժամը 7.2։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Չերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	7
Սեվաստիա	—	9
Իզմիր	—	7
Հալեպ	—	—
Էնկիւրի	—	—
Պրուսա	—	5
Արհանկել	17	—
Բէյդերսպուրկ	1	—
Մոսկուա	20	—
Բարիզ	—	—
Վիեննա	—	1
Օսէսա	—	5
Սոֆիա	2	—
Աքհիսար	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ։— Հանդարտ։

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ
Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց մեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի ուշադրութեանց դիւրութեան համար։

Տես Դ. երես՝ Պապալը Հաւսի հրատարակութիւնները։

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ.—Տարեգլխոյ առթիւ ցուցադրութիւն ըսուած հեծաւորական եւ ըսուած գեղեցիկ առարկաներու, Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 354։

Մնունդի և Տարեգլխի տօներուն առթիւ, Պօն Մարշէն առջի տարիներէն ալ աւելի լաւ վիճակով մը կերպարանափոխուած է իր խաղալիքներու, պղտիկ կարասիներու և ուրիշ հազար տեսակ առարկաներու ցուցադրութեամբ. առարկաներ թէ՝ օգտակար և թէ հաճելի։

Իր ընտրութեանց մէջ, տնօրէնութիւնը մասնաւոր ջանք մը ըրած է նախընտրելով բարիզեան ճարտարուեստի հազար տեսակ գիւտերը՝ որոնք այնքան նշանաւոր են իրենց գեղեցկութեամբ։ Մասնաւորապէս կը յանձնարարենք չաքարեղէնները, կլասէ պտուղները և շաղանակները, ամէնքն ալ առաջին կարգի, և Բարիզի ալ ամէնէն համբաւաւոր անուշադործներէն պատրաստուած։ Արդէն մեր ընթերցողները այսօրուընէ իսկ կրնան Պօն Մարշէն այցելել, ընտրութիւններն ընելու, և նոյն իսկ հիմակուընէ իրենց գնումը ընելու համար. այսպէսով թէ՝ առատ առարկաներ կը գտնեն և թէ՝ կ'ազատին վերջին օրերու բազմութեան խռնումէն։
224

ՄՈԳԱԿԱՆ ՀՐԱՊՈՒՐԻՉԸ
Շատ անգամ խանութի մը կամ վաճառատան մը ապրանքներէն աւելի, Ռապէլներն են որ յաճախորդը իրենց կը քաշեն. անտարբեր անցորդը խանութին ճակատը կամ քովը չջնանակուած զարդարուն գիրերէն հրապուրուած ներս կը մտնէ ո՛և է առարկայ մը կամ նիւթ մը գնելու համար։
Բոլ Զրաք Նկարչատուներ, որ հաստատուած է Ղալաթիա, Տէմիր խան, 26, ամէնէն աւելի կրնայ գոհացնել այդ կարիքը։ Այսօր կը համարձակի՝ թէ իր կերպանկարներու ընտրութեամբ և թէ գործաւորաց վարպետութեան տեսակէտով յայտարարել թէ՝ գեր ի վերէ հրապարակս բոլոր հանդերձեղինաց տներէ և այնպիսի գներով որ յանձնարարեալ գթաստուց չափ լաւ ձեւուած և ճաշակաւոր լինելով հանդերձ, 40% հակ մը պիտի գտնեն վաճառատունս պատուասիրողները։
Բաղէի հիմնադիրը, հրապարակիս ծանօթ չուխայի վաճառատան մը տէրերն լինելով, իրենց նպատակն եղած է տիպար հայ գործարան մը պատրաստել և միանգամայն չուխայի սպառումն բարձրացնել մեծաքանակի փոքրիկ չահով մը, յաճախորդաց թողով բոլոր արհեստական շահերն. մեծ առաւելութիւն մը զոր բոլոր իր փոքրիկ մրցակիցներն անկարող են ցոյց տալ։ Ահա Բաղէի անմրցելիութեան գըլխաւոր գաղտնիքը։
ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ Թիւն 2 ղրուշ 112

ԲԱՂԷ
Մեծ հայ վանառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձից Սթամպոլ Մահմուտ փաշա Ադուն էֆենտի. եենի Զարշի թիւ 5-6.
Վաճառատունս՝ իր առաջին եռամեայ շրջանին մէջ արդեամբ ցոյց տուաւ թէ իր խստաձեւ գործադրելու կարող էր եւ հազարաւոր ազգային յաճախորդաց կողմէ քաջալերուած և փորձառութեամբ տեսնելով թէ արգոյ հասարակութենէ այնքան լաւ ընդունելութիւն կը գտնէ օրըստ աւելի խնամեալ եւ ճաշակաւոր ի վաճառ հանէ իր հանդերձներն, այսօր կը համարձակի՝ թէ իր կերպանկարու ընտրութեամբ և թէ գործաւորաց վարպետութեան տեսակէտով յայտարարել թէ՝ գեր ի վերէ հրապարակս բոլոր հանդերձեղինաց տներէ և այնպիսի գներով որ յանձնարարեալ գթաստուց չափ լաւ ձեւուած և ճաշակաւոր լինելով հանդերձ, 40% հակ մը պիտի գտնեն վաճառատունս պատուասիրողները։
Բաղէի հիմնադիրը, հրապարակիս ծանօթ չուխայի վաճառատան մը տէրերն լինելով, իրենց նպատակն եղած է տիպար հայ գործարան մը պատրաստել և միանգամայն չուխայի սպառումն բարձրացնել մեծաքանակի փոքրիկ չահով մը, յաճախորդաց թողով բոլոր արհեստական շահերն. մեծ առաւելութիւն մը զոր բոլոր իր փոքրիկ մրցակիցներն անկարող են ցոյց տալ։ Ահա Բաղէի անմրցելիութեան գլխաւոր գաղտնիքը։
ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ Թիւն 2 ղրուշ 112

ԳԱԼԼԻԳՈՄՕՆ
ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՋՈՒՐ
Մագիրը, մօրուքը և պիխերը ներկելու և պահպանելու յատուկ քիմիական մաղի ջուր։
Վեհ. Սուլթանի տարրագէտներէ Տօքթ. Սինկրոս էֆ.ի և քաղաքային բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն քիմիպէտ Ճէլալեանցի փէֆ.ի ընտրակութեամբ պատրաստուած
ԳԱԼԼԻԳՕՄՕՆ
Մեր հրապարակին վրայ ծախուած բոլոր ներկերուն մէջ ամէնէն յաջողը և ամէնէն դիւրին գործածուողն է։
Մագիրուն կուտայ փայլուն և բնական գոյն, առանց մորթը արատաւորելու։ Գործածման եղանակը և միւս մանրամասնութիւնները բացատրուած են տուփերուն հետ գտնուող յայտագրին մէջ։
Ընդհ. ներկայացուցիչ և մթերապահ բոլոր Թուրքիոյ և օտար երկիրներու համար. Պ. Թ. Սթաւրաքի, սաֆրիէ, Բերա, Մեծ-Փողոց, թիւ 158 Սիրէ տնայէրի քովէ։
Պոլսոյ կողմը մեծ մանաճիւղ, Մակմուա բաչա, 131 թիւ. Արամ Սօղանճեանի մագի ներկի նաճառատուներ։
Կը ծախուի Բերա, Պօն-Մարշէ վաճառատան մէջ. ինչպէս նաեւ Իզմիրոյ և Ֆիկարոյի սաֆրիէի խանութները։ Ղալաթիա, Գարաքէոյի պոդաշանիին դիմաց, Պ. Ատամանթիրսի անուշահոտութեանց վաճառատուն։ Կ. Պոլիս, Պահչէ Գաբու Իքի Գաբուլը դեղարանը, Պալիլ Բաբատաքուսսի երաժշտական գործիքներու վաճառատուն. Ֆրնտրքլը, Պ. Թէատրիտիսի դեղարանը. Պէշիկթաշ Զինճիրլի դեղեայանը. Գատ քէօյ Իլիա սաֆրիէի խանութը. Սկիւտար գլխաւոր դեղարաններուն մէջ։ 146 20—52

Հ. ԲՄՆԻՐԻ ՄՈՄԵՐ
ՄԵԾԵՐՈՅ ՀԻՒՍԱՓԻՆՏԱՆ
Հանրածանօ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՑԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

ՓԻՆԻՔՍ

ESTABLISHED 1782

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մէջ՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի դումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան այիարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր դարձ մ'ճարած է հրդեհի ցնամներուն համար։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանաւ և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ցնամները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Մովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1

ԿԱՂԱՆԴԻ ԵՒ ԾՆՆԴԵԱՆ ԱՌԹԻՒ ԸՆԵԱԾ ՏՐՈՒԵԼՈՒ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՐՔԵՐ

Նամակներ առ Երիտասարդս, երես 131 գին 5 դահեկան։

Նամակներ առ օրիորդս, երես 126 գին 5 դահեկան։

Նամակներ առ նորապսակ ամուսինս, երես 144 գին 5 դահեկան։

Ապացոյց քրիստոնէութեան, երես 462 գին 2 դահեկան։

Մագումն քրիստոնէութեան, երես 406 գին 5 դահեկան։

Երգեր ու եղանակներ, երես 200 գին 3 դահեկան։

Ճամբորդութիւն (պատկերազարդ), երես 532 գին 8 դահեկան։

Մեծ Հմարտութիւններ, երես 106 գին 2 դահեկան։

Յովսեփայ պատմութիւնը, երես 154 գին 4 դահեկան։

Նամակներ առ ընտանիս, երես 248 գին 4 դահեկան։

Նամակներ առ մայրս, երես 138 գին 2 դահեկան։

Կեանք և կենցաղ, երես 132 գին 2 դահեկան։

Քրիստի Հին Նուագարանը (պատկերազարդ), երես 114 գին 2½ դահ.։

Կենդանարանութիւն երես 283 գին 5 դահեկան։

Կը ծախուին Պայազիդ Հաուսի Գրատան մէջ ի Ֆինճանճիրար Եզգուշու։ 173

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ

Փոքրիկ տղաքները սնուցանելու եւ անոնց ապագայ առողջութիւնը ապահովելու համար, երբ վեց ամսու ըլլան ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով կրսկսին սնուցանել զանոնք. ՖՕՍՖԱԹԻՆը շօքոլատի նման խիստ համեղ է եւ բաղդատմամբ եւ արտաքոյ կարգի սննդարար. տղաք մեծ ախորժով կուտեն զայն եւ քանի ուտեն այնչափ կը սնանին կը զօրանան, շուտով ոտքի կ'ելնեն, եւ փորքիկներու յատուկ շատ մը հիւանդութիւններու կը դիմադրեն։ Այս սննդարար ուտելիքէնը՝ տղոց ոսկրները զօրացնելու մասնաւոր յատկութիւն մը ունի եւ միանգամայն կը փրկէ զանոնք փորքիկնե ուն համար յանախադէպ եղած փորհարուածներէն. մեծապէս կը նպաստէ ակռաներուն շուտով եւ անվտանգ բուսնելուն։ Հաւարաւոր փորձեր կը հաստատեն որ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով սնանող տղաք առողջ, զօրաւոր եւ ուժեղ մարդիկ կ'ըլլան ապագային։

Տղոցմէ զատ, մէնն հասակէ անձինք շօքոլատի եւ կաթով սուրճի տեղ այս պատուական ՖՕՍՖԱԹԻՆը գործածելով, մեծապէս նպաստած կ'ըլլան իրենց առողջութեան։ Ամէն մեծ նպաստաւորներու, դեղագործներու եւ ղվա. եղա ճառներու քով կը գտնուի։

Անոնք որ կանխահոգութիւն ունենալ կ'ուզեն իրենց զաւակներուն մասին, անհրաժեշտ է որ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով սնուցանեն զանոնք։

155 29—44

ԿՈՒՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ոչ ափոք եղիս ուղիմ եղբայրն Լիվերբուլ և Ամերիկայ գծիկ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Գոռնիտ	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2408
Ուրանիա	7268	Ազիաս	2293
Բավոնիա	5587	Մարկոսա	2166
Սէֆարոնիա	5547	Թարիֆա	2246
Գալիա	4809	Բալտիրա	2144
Սիթիա	4557	Բրինիսա	1899
Ալէբբո	2143	Մորոգգո	1858
Գէլտար	1876	Գամանիա	1295
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	1298
Գալատոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար Thomas C. Joly Ալիքսանդրիոյ խան, թիւ 401 Ղալաթիա 571

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ռ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵՆ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանի թուրէքորան էրայ յոլը, Գէլ Զբրուսկեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ֆլ ոչ-ոչ կը լեցնեն. յաւէրժենը և բոլոր փրոբատաները պայմանաւ։

Նոր ահնար եղանակաւ, նուրբ. ճաշակաւոր, և գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յոյժ և նման բնականի, գեմի յեռաստրենի ըստ գաղթի, ծամելու, և ապա արդասաւորելի երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թունաբեկցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, ասանց ցաւի ատամնահանութիւն.

Ց. Դ. Զբաղները կիրակի օրերն ալ, (ֆիվէ ֆէ որ) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (ֆիվէ ֆէ ֆիվէ) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաղբդիւզիր կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Ֆի- 1 Խէյ-Վէլի ֆոյոյ։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատեղով

Որ կը կոչ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուականը (20 ալֆիր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵՂՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ ԵԷՆԻ խան, Բարաքէյ Ղալաթիա 194

Ա'ԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.

1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռոտոլֆի Հոֆեոս, Դեր-Նախագահ.
» Ժոզէֆ Հոֆեոս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նաքօ, » » » » »
» Ցենթուան Բրոքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քօմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻԼԻՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆիանի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԱԾ 1862ԻՆ

ԴԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՒԼԴԸՐ ՋԻՆՋԱՒԼ

Հրվէ Խան, Թիւ 2—3, Վալիտէ Ֆոյոյ, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատասխանատուութեամբ համբաւաւոր։

ՊՆԵԼ ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14 500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504 000
Տարեկան հասոյթ	»	58 937,000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագին.

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ներով։ 572

ԳԱՌՆԻԿ ԱՄՏՈՒԱԼԴԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահէջ—Գաբու, Ալանիտիս խան. 20 21 22

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

Միակ միջոց է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իրօֆոսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Ամբարի բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻԻԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸԸ (ոչրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱՔԵՂՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԲԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՑԱՐՁԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուին բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատար ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԵՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻ

Ընդարձակ Հէյի, Կ. Պոլսոյ և Օրթաքոյի

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանոս	1069	Գոմ	1497	Կոզզ	1011	Մաղմ	724	Բոզարիս	186
Ալէքթօ	3607	Գոնկ	2996	Կրօտնս	1695	Մարէնկո	2278	Լարֆօ	1113
Անճէլս	1541	Գրոսս	885	Հիրշ	775	Մարգէլլս	3709	Ճիքթիս	1735
Արիսսրդ	2377	Տիտս	4811	Հիտալկս	1581	Միրտաս	3557	Սիլվիս	1193
Գասանս	1822	Տօմինս	937	Հինտաս	3720	Միլս	1057	Սբէրս	1200
Գօրտոնիս	1264	Տուրս	2883	Հօրաքիս	3809	Մօնդէէլլս	1735	Քասսս	1328
Գրսվս	1076	Տրաքս	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնս	841	Տիմամս	504	Իսակս	2354	Նէրս	1083	Քօրիս	2827
Գրֆֆալս	4431	Էարս	2464	Իտանս	5540	Օճիս	4100	Քօլէտս	1470
Գէյրս	1671	Էլտօրատս	1520	Ճրնս	1080	Մնիարիս	4036	Քօրբիտս	487
Գալիրսս	1337	Էշաղս	1481	Քլէսս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2489
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Քօլբինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասարս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քուլս	1700	Բոլս	510	Վօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	848	Լէս	1058	Բիալքս	2229	Վօլթուրնս	2396
Սիսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանոս	2272	Բին	1663	Հէտս	1850
Գլիս	2697	Գալիլէս	3060	Լիվրնս	1643	Բլոս	1618	Զէրս	1200
Գօլորատս	4235	Կիղանս	1243	Լորէնցս	3191	Բոսէս	1789		

Մէյթաս չոգենաւը, նաւապետ Պոյզ, ընդհանուր վաճառքով Հրվէն հոս հասած է։

Մարիլլս չոգենաւը, նաւապետ Ճօնսթն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հրվ և ամսոյս 11ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակատար Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Մէյլէք խան. Ղալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Դշ. 29 10 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 3 11 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։ Հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Գէյրութ եւ Գրոս)։
Եշ. 31 2 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 31/12 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օռտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 1 3 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՄԱՐԵԱՆ

Ն ԲԱԶ. ԵՒ ԸՆԿ

Մարիլլոյ և Պոնտ դէ Կանամարոպոլ բեռնաւորութիւն

ԺԱՄԱՆԱԿԻՑ

Ցունվ. 17 Ս Ասոսի Մարսիլիէն։
» 23 Մէնէքիլ Անատոլու եղերքն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Ցունվ. 18 Սիւրմէնէ Սամսոն Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսսիսք։
» 24 Մէնէքիլ Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղաւ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն Նաւուղղեալ, ուղեւորութեան և այլ ամէն տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒԼ

Թոփխանէ. քարատային փող

ՄԱՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ, Գլասգոյ, Մէլբուրնէն և Սիւտ Ուելզ գծէն բեռնոց

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Բամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրէիս	2400
Թէյպը	3000	Օսայրիս	2250
Բեանորուս	3000	Բէրա	2200
Ֆարոս	3000	Մէքինա	2000
Սամանի	3000	Կասրնի	1500
Պարիսէիս	2500	Գիլէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻՏՕՂ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

568 31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվրբուլ

Արտօնատէր ՁԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»ի ԹԵՐԹՕՆՐ (132)

ԷՄԻԼ ՈՒԻԾՊՈՒՌ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Գ.

ՄԱՏԷՐ ԼԱՆԿԼՕԱՑԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—Ճշմարիտ է, այնպէս չէ՞, ըսաւ, գիտէք աղջկանս ո՛ւր ըլլալը։

—Այո՛, Օր. Ֆրէտ ժօանվիլ-լը-Բոն է, ադէկ գիտեմ։

Մայր Լանկլօա գրեթէ կորնցուց ինքզինքը. թէ կը խնդար, թէ կուլար. կը ցատկրտէր սենեակին մէջտեղը. կը վազէր Պէռնարի ձեռքը կը սեղմէր, յետոյ նորէն կը ցատկրտէր։ Վերջապէս տեսնողը խենթ կը կարծէր։ Հինգ վեց անդամ դարձաւ բնակարանին շուրջը։ Վերջապէս հանդարտեցաւ։

Մեծ Պէռնար այն ատեն կրցաւ պատմել Ֆրէտին անհետացած օրն իւր ժօանվիլ գտնուելն, և հոն փողոցիկի մը մէջ իւր Գուրկինեան ընկերին հետ տեսածն ու լսածը։

Մայր Լանկլօա մտիկ ըրաւ դողալով առանց որևէ շարժում մ'ընելու։ Պէռնարի բերանէն կախուած պէս։

—Ես այնպէս համոզուած եմ, աւելցուց Պէռնար, թէ Օ. Ֆրէտ կամաւ մեկնած չէ տարթէօր Մարանի տունէն, այլ պարզապէս վերցուած է. տարակոյս չի կայ։ Որմէ. չեմ գիտեր. ինչ պատճառով. այն ալ չեմ գիտեր։ Բայց եթէ կ'ուզէք. այս իրիկուն կ'երթանք ի միասին ժօանվիլ. և կը մտնենք այն տունն, ուր պահուած է ձեր աղջիկը։

—Վերցուա՞ծ, մրմռաց տիկին Լանկլօա, վերցուա՞ծ... և չկրցի գուշակել... բայց ես բոլորովին ապուշ եմ...։ Մեծ Պէռնար, չսխալիք. ատուկիւ աղջկանս ձայնն էր լսածնիդ...։ Ա՜հ, սրիկաները, վա՛յ իրենց թէ որ կէնութիւն մ'ըրին զաւկիս։ Բայց խօսքով բան մը չի կատարուիր. պէտք է գործել։ Աղջիկս հիմա կուլայ, կը յուսահատի, մեզ օգնութեան կը կանչէ. կ'ուզեմ ձեռքս անցունել զայն, մեծ Պէռնար...։ Դուք չդտաք Անարէն. թող ան հետերնիս չըլլայ։ Երբոր գործն աղջկանս վրայ է, քաջութիւն չի պակսիր իմ վրայ, ես բաւական ուժով եմ, պիտի տեսնէք. ուստի վայրկեան մ'իկ չկորնչցնելով, երթանք, անմիջապէս երթանք։

Ժամն հինգին մօտ էր երբ ժօանվիլ հասան։ Մեծ Պէռնար իմացուցեր էր մայր Լանկլօայի թէ արուարձանէն երկու գործաւոր իրենցմէ առաջ հոն գացեր էին պէտք եղած ամէն տեղեկութիւններն ստանալու։ Միանգամայն չափաւորեց անոր անհամբերութիւնը յիշեցընելով թէ խոհեմութիւնը պէտք չէր մոռնալ. մանաւանդ երբ յայտնի չէր թէ ինչ տեսակ մարդոց հետ էր իրենց գործը։ Ուստի կամուրջին մօտ ճաշարանի մը սրահին մէջ նստեցընելով զայն, ինքը գնաց իւր ընկերները գտնելու։

Եւ արդարեւ գտաւ զանոնք բան քալ հեռու այն տունէն, որուն վրայ հսկելու պաշտօն ունէին, սրճարանի մը դրան առջեւ, ուր նստած դարեջուր կը խմէին խօսակցելով դեռատի սպասուհիի մը հետ։ Քովերնուն անցաւ առանց կանգ առնելու։ Երկու գործաւորներն իսկոյն ոտքի վրայ ելան, խմածնուն ստակը վճարեցին և մեծ Պէռնարին քովը գացին։

—Է՛, ինչ լուր, հարցուց կամացուկ մը Պէռնար քալած միջոցին չորս կողմը նայելով՝ որպէս զի օտար մէկը չլսէր։

—Հաւատա որ ժամանակիս պարապ չկորնցուցինք, պատասխանեց Գուրկինեան, և սակայն բան մը չիմացանք գրեթէ։ Ինչ որ տեսաք անցած ժամանակիդ տունը պարտէզին մէջտեղը չինուած է։

—Նշմարեցի արդարեւ տուն մը, որուն ամէն պատուհաններուն փեղկերը գոց են։ Այն տունն է։

—Այո՛։

—Անբնակ կը կարծուի։

—Ո՛չ, անբնակ չէ. միւս երեսի պատուհաններէն լոյս կ'առնէ։ Մէկը միակ կին մը կը բնակի տիկին Օշանժ անունով, պառաւ հասութատէր մը, կ'ըսեն գրացիները։ Բայց ո՛ւրկէ եկած է, առաջ ինչ է եղեր, չեն գիտեր։ Քաշուած և գրեթէ ծածուկ կեանք մը կ'անցուցնէ, և միայն իւր օրական պէտքերը գնելու համար դուրս կ'ելնէ։ Մարդու հետ չի խօսիր, որով անհաճոյ եղած է հետաքրքիրներուն։ Հինգ տարիէ ի վեր հոս է, մէկ բարեկամ մը չունի, բնաւ համակրութիւն չի ներշնչեր։ Ազգական ունի թէ չունի, մարդ չի գիտեր. բայց մերթ ընդ մերթ փարիզէն եկող այցելուներ կ'ընդունի, պերճ արդուզարդով դեռահասակ և գեղեցիկ կիներ, հասակաւոր այրերու ընկերակցութեամբ։ Այն օրերը տունը հրճուայից կերպարան մը կ'առնայ։ Տիկին Օշանժ, որ հասակին նայելով՝ տակաւին սթափ ու կորովի է. անդադար դուրս կ'ելնէ, առատ գնումներ կընէ՝ առանց դրամ խնայելու։ Հիւրընկալած մարդիկը կերուխում սիրող են։ Իրիկունները բոլոր պատուհանները կը լուսաւորին և մինչեւ կէս գիշեր՝ ձայներ, երգեր, բարձրաձայն ծիծաղներ կը հնչեն տանը մէջ։ Անկէ ետքը ինչ կ'անցնի կը դառնայ, չի տեսնուիր, բայց կը գուշակուի, ականջ ականջ կը խօսուի։

Մեծ Պէռնար, Գուրկինեանի տուած այս տեղեկութիւններն ուշադրութեամբ լսելէ ետեւ։

—Այդ ամէնը մեզ շատ չեն շահագրգռեր, ըսաւ, ես աւելի կ'ուզեմ գիտնալ թէ այն աղջիկը, զոր Օր. Ֆրէտը կը կարծեմ, այս տանը մէջն է տակաւին։

—Այդ մասին բան մը չկրցինք իմանալ։

—Կարելի է որ ուրիշ տեղ մը փոխադրեցին, ըսաւ Պէռնար՝ յօնքերը պռաստելով։

—Ես, ըսաւ Գրիօն, աւելի հակամէտ եմ հաւատալու թէ առեւանգուած կինը միշտ հոս է. և ապացոյցն այս է որ պառաւն ամէն առաւօտ քանի մը հոգի բաւելու չափ նպարեղէն կը գնէ։

—Ինձի ալ ըսին թէ, յարեց Գուրկինեան, մարդ մը, որուն անունը չեն գիտեր, ամէն օր կուգար պառաւը տեսնելու. հետեւաբար այդ անծանոթին համար կրնար գնուած ըլլալ սա վրանականէն աւելին։

—Երկուքդ ալ կրնաք իրաւունք ունենալ, ըսաւ մեծ Պէռնար. բայց ժօանվիլէն մեկնելէ առաջ պիտի գիտնանք ինչ կ'անցնի կը դառնայ այս տան մէջ։ Գիտե՞ս, Գուրկինեան, այդ ըսած մարդդ այսօր եկա՞ւ։

—Հիմա տանը մէջ պէտք է ըլլայ, վասն զի ժամը չորս ու կէսին մէջտեղն եկաւ։

—Լաւ է գիտնալ, որպէս զի ըստ այնմ ձեռք առնենք պէտք եղած նախազգուշութիւնները։ Ո՞վ կրնայ ըլլալ այդ մարդը։ Հաւանաբար Անտրէի նշանածն առեւանգողը։ Ա՜հ, սրիկան, եթէ կարենանք ձեռք անցունել...։ Անունս Պէռնար չըլլայ թէ որ ուզածիս պէս չտիրեմ զայն...։ Բայց հիմա խնդիրն ատոր վրայ չէ։ Ընկերներ, պատրաստ եք հետս գալու և ինձի օգնելու...։

(Շարունակելի)